

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA FINANCÍ

Srovnání dočasných pojištění pro případ smrti u vybraných pojišťoven

Comparison of temporary insurance policies for a case of death of selected insurance
companies

Student: Veronika Rozmanitová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Petr Polák, Ph.D.

Ostrava 2009

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně a použité přílohy jsem získala od pojišťoven.

V Ostravě den 7. května 2009

.....

podpis studenta

Děkuji Ing. Petru Polákovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a odborné vedení, které mi poskytl v průběhu zpracování této bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod	3
2	Charakteristika a základní podoby životního pojištění	5
2.1	Pojem pojištění a jeho členění.....	6
2.2	Životní pojištění	7
2.2.1	Základní pojmy životního pojištění.....	7
2.2.2	Role životního pojištění v ekonomice	8
2.2.3	Členění životního pojištění.....	10
2.3	Klasifikace a přehled produktů životního pojištění.....	11
2.3.1	Pojištění pro případ smrti	11
2.3.2	Pojištění pro případ dožití	13
2.3.3	Smíšené životní pojištění	15
2.3.4	Modifikované podoby smíšeného životního pojištění	16
2.3.5	Připojištění k životnímu pojištění	18
2.4	Pojistné a jeho struktura	21
2.5	Pojistný trh	23
3	Analýza dočasného životního pojištění pro případ smrti vybraných pojišťoven.....	28
3.1	Trh životního pojištění v České republice.....	28
3.2	Česká pojišťovna a.s.....	32
3.3	Pojišťovna České spořitelny, a.s.	33
3.4	Allianz pojišťovna, a.s.....	36
3.5	Generali Pojišťovna a.s.	36
3.6	AEGON Pojišťovna, a.s.	39
4	Hodnocení variant	42
4.1	Česká pojišťovna a.s.....	43
4.2	Pojišťovna České spořitelny, a.s.	44
4.3	Allianz pojišťovna, a.s.....	45
4.4	Generali pojišťovna a.s.....	46
4.5	AEGON Pojišťovna, a.s.	47
4.6	Shrnutí	48
5	Závěr.....	51
	Seznam použité literatury	53

Seznam zkratek	54
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce.....	55
Seznam příloh.....	56

1 Úvod

Nikdo nikdy předem neví, co ho v budoucnu čeká. Mohou přijít šťastné, ale i nešťastné události, které změní náš život v okamžiku. Na tyto špatné události se nedá připravit, ale je možné se proti nim pojistit. Životní pojištění slouží především k pojištění života, ale dá se říci, že zároveň i smrti. Každý člověk jednou zemře, jen přesně neví, kdy se tak stane. Když už se to ale stane, pomocí pojištění lze částečně finančně zabezpečit pozůstalé a zmírnit tak dopady náhlé ztráty. Navíc, pokud se člověk konce pojištění dožije, má zaručené alespoň nějaké peníze na klidné stáří. Pojištění nám tedy dává možnost k ovlivnění budoucnosti, která jednou přijde, ale také budoucnosti, která možná jednou přijde.

Na českém pojistném trhu zaujímá životní pojištění pouze 40 % podílu v předepsaném pojistném. Zbytek patří pojištění neživotnímu. Cení si snad lidé více svého majetku než života? Nebo je tento nepříznivý výsledek způsoben špatnou informovaností, či jistým nezájmem lidí nebo vírou, že se nic hrozného nemůže stát? V dnešním hektickém světě denně umírají desítky lidí. Ať už na silnicích nebo při výkonu povolání, popřípadě při různých nehodách. Ale nemusí zde jít jen o smrt. Stačí malá nehoda, která člověka upoutá na invalidní vozík. I toto je velký zlom v životě. A přesto mnozí lidé kolem nás o životním pojištění ani neuvažují.

Dočasné pojištění pro případ smrti kryje sice pouze riziko smrti a to na omezenou dobu, ale jeho obrovská přednost spočívá v tom, že je to nejlevnější pojištění ze všech druhů životního pojištění, které lze sjednat. Proto si jej může dovolit téměř každý. Toto pojištění je vhodné pro zabezpečení různých půjček, úvěrů nebo hypoték. Ještě před několika lety bylo obtížné sehnat peníze na výstavbu domu nebo na nákup auta, ale v dnešní době tomu tak už není a proto stoupá trend zadlužování. Mnozí lidé se snaží, aby jejich životy byly prožity co nej kvalitněji, i když si to finančně nemohou dovolit. Pak už jen stačí malá nepozornost a nehoda a tito lidé mnohdy přichází o všechn svůj majetek, popřípadě se jejich rodina ocitá v složité finanční situaci. Naštěstí se dnes banky nespolehají jen na osobní zodpovědnost dlužníka a životní pojištění je již základním požadavkem při sjednávání jakéhokoliv úvěru a tedy i možnost nesplacení půjčky se tak snižuje.

Cílem této práce je porovnat vybrané produkty dočasného pojištění pro případ smrti u zvolených pojišťoven z hlediska výše placeného pojistného pomocí modelové situace. Zároveň je vhodné upozornit, že pomocí tohoto produktu lze za „několik stokorun měsíčně“ finančně zabezpečit jak pojištěného, tak hlavně pozůstalé v případě jeho smrti.

Práce se skládá ze dvou částí - z teoretické a praktické. Teoretická část je věnována vysvětlení základních pojmů týkajících se problematiky životního pojištění. Dále jsou zde popsány všechny druhy životního pojištění, jaká je struktura pojistného, případně jaké subjekty se zahrnují do pojistného trhu. Na začátku praktické části je představen trh životního pojištění v České republice. Na tento úvod navazuje nabídka produktů dočasného pojištění pro případ smrti pěti vybraných pojišťoven. Na závěr jsou vybraná pojištění popsána podrobněji a srovnána podle výše zaplaceného pojistného.

2 Charakteristika a základní podoby životního pojištění

Pro svět, ve kterém žijeme, je příznačná nepřeborná řada nejistot a nahodilostí. Každý z nás má dvě možnosti, jak se s těmito nahodilými událostmi vyrovnat. Můžeme je krýt z vlastních zdrojů, tedy samopojištěním, nebo můžeme využít pojištění a přesunout riziko na instituci provozující pojištění.

Životní pojištění je určeno pro fyzické osoby a kryje rizika ohrožující zdraví a životy lidí. V tomto pojištění je možné pojistit dvě rizika a to riziko smrti nebo riziko dožití, případně obě rizika dohromady. Pojistnou ochranu lze rozšířit o různá připojištění, která jsou předmětem neživotního pojištění (pojištění nemoci, pojištění úrazu, apod.). Přestože se v životním pojištění jedná jen o tyto dvě rizika, existuje na trhu mnoho produktů, které jsou variantami a kombinacemi, kterými lze tyto rizika krýt.

V minulosti byla nejdůležitějším posláním životního pojištění finanční ochrana pozůstalých v případě smrti živitele. Toto bylo zdůrazněno skutečností, že rodina byla závislá zpravidla na jediné osobě, od které získávala příjmy. Dřívější finanční ochrana pozůstalých však měla trochu jednodušší a skromnější charakter, neboť velká část pojistného plnění byla spotřebována na náklady, které byly spojeny s pohřbem. Dnešní význam životního pojištění se posouvá od pojištění pro případ smrti k pojištěním rezervotvorným. Lidé sice stále potřebují krýt riziko předčasné smrti, ale zároveň si uvědomují možnost dožití se konce pojištění. V případě dožití, kdy je vyplacena sjednaná pojistná částka, pomáhají tyto peněžní prostředky k financování postaktivního období jedince nebo k nákupu statků, které nelze pořídit z běžných příjmů, viz Daňhel (2006).

První zmínky o životním pojištění na území České republiky lze najít na počátku 19. století, kdy zde začaly působit pojišťovny Rakousko-Uherské monarchie. Od druhé poloviny 19. století nastal rozmach v zakládání českých pojišťoven. Životní pojištění se vyvíjelo průběžně a dnes lze jednoznačně říci, že je to již klasický produkt, jehož základní přednost obvykle spočívá v kombinaci pojištění a spoření.

Paleta nabídky pojistných produktů v životním pojištění je široká a neustále se vyvíjí. Produkty se liší rozsahem pojistné ochrany, pojistnými podmínkami, výši pojistného apod. Mnohdy je lze najít pod různými obchodními názvy.

2.1 Pojem pojištění a jeho členění

Pojištění lze definovat jako nástroj finanční eliminace negativních důsledků nahodilosti. Pojištění se zabývá pouze jevy náhodného charakteru, jejichž potenciálním důsledkem je vznik nějaké škody (i když o škodu se často jedná pouze v přeneseném významu: např. dožití se dalšího roku života v rámci důchodového pojištění má „škodní charakter sociální nedostatečnosti“). Takové jevy se v této souvislosti označují jako pojistná rizika, a pokud opravdu dojde k jejich realizaci, mluví se většinou o pojistné události, při níž pojišťovna podle sjednané pojistné smlouvy vyplácí pojistné plnění, viz Cipra (2006).

Klasifikace pojištění může být provedena několika způsoby. Cipra dělí pojištění do tří kategorií, a to na soukromé (komerční) pojištění, sociální pojištění a zdravotní pojištění.

Soukromé (komerční) pojištění můžeme dále rozdělit na pojištění životní a neživotní. Životní pojištění je podrobněji popsáno v dalších kapitolách. Do neživotního pojištění se zařazuje:

- pojištění majetku,
- pojištění odpovědnosti za škody,
- úrazové pojištění,
- soukromé zdravotní a nemocenské pojištění a další pojistná odvětví.

Sociální pojištění zabezpečuje úhradu dávek pro případ krátkodobé pracovní neschopnosti (nemocenské pojištění), dlouhodobé pracovní neschopnosti a pro stáří (sociální důchodové pojištění) a v nezaměstnanosti (pojištění nezaměstnanosti).

Zdravotní pojištění je garantováno státem a zajišťuje financování veřejné zdravotní péče.

Z právního hlediska je možné pojištění klasifikovat na dobrovolné pojištění a povinné pojištění. V **dobrovolném pojištění** se pojistná smlouva sjednává na základě dobrovolného rozhodnutí pojistníka. **Povinné pojištění** se pak dále dělí na pojištění povinné smluvní, kde sjednání pojistné smlouvy ukládá právní předpis jako podmínku určité činnosti a pojištění zákonné, jehož povinnost je uložena zákonem, přičemž se nesjednává pojistná smlouva.

Soukromé pojištění se také někdy klasifikuje podle toho, jak je v něm uplatňován pojistný zájem. Rozlišují se zde pojištění škodová a pojištění obnosová. U **pojištění škodových** je hodnota pojistného plnění odhadnuta na základě vzniklé škody. **Pojištění**

obnosová jsou charakteristická tím, že částka pojistného plnění je dohodnuta v pojistné smlouvě.

2.2 Životní pojištění

2.2.1 Základní pojmy životního pojištění

Pojistitel je právnická osoba, která je podle zákona o pojišťovnictví oprávněna provozovat pojišťovací činnost. V zásadě se jedná o pojišťovnu, ale může to být i jiný subjekt, jemuž bylo uděleno povolení k pojišťovací činnosti (agent, makléř).

Pojistník je fyzická nebo právnická osoba, která s pojistitelem uzavřela pojistnou smlouvu a má povinnost platit pojistné. Obvykle je pojistník zároveň pojištěným, ale jsou situace, kdy tomu tak není. Příkladem mohou být rodiče (pojistník), kteří sjednávají pojištění, kde pojištěnými jsou jejich děti. Dalším příkladem je skupinové pojištění, kde zaměstnavatel může pojistit své zaměstnance. Zaměstnavatel zde hraje roli pojistníka a zaměstnanci jsou pojištěni.

Pojištěný (pojištěnec, účastník) je fyzická osoba, na jejíž život a zdraví se pojištění vztahuje. Pojištěný je na rozdíl od pojistníka nositelem pojistného zájmu.

Oprávněná osoba je fyzická nebo právnická osoba, které v důsledku pojistné události vznikne právo na pojistné plnění.

Obmyšlený (oprávněná osoba) je fyzická nebo právnická osoba určená pojistníkem v pojistné smlouvě, které vznikne právo na výplatu sjednaného pojistného plnění v případě smrti pojištěného.

Pojistná událost je nahodilá skutečnost blíže určená ve smlouvě, se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění.

Pojistné plnění může být uplatněno ve třech podobách. Jedná se buď o jednorázově vyplacenou pojistnou částku, důchod nebo zproštění od placení pojistného.

V případě životního pojištění, není výše plnění dána velikostí škody, neboť škodu lze v těchto pojištěních jen velice těžko ohodnotit. Výše pojistného plnění je dána velikostí pojistné částky, která byla pojistníkem sjednána ve smlouvě a která podle jeho představ pokrývá příslušné riziko.

Vinkulace pojištění znamená vázání výplaty pojistného plnění zpravidla ve prospěch věřitele pojištěného. Vinkulace může být provedena pouze se souhlasem pojištěného a rovněž její zrušení lze provést pouze se souhlasem banky, resp. jiné finanční instituce, v jejíž prospěch bylo pojištění vinkulováno.

2.2.2 Role životního pojištění v ekonomice

Životní pojištění hraje důležitou roli nejen pro jednotlivce, jejich rodiny, příbuzné nebo jiné subjekty, ale svým charakterem má současně význam společenský a národohospodářský. Životní pojištění přináší následující efekty:

- **Tlumení inflace** – životní pojištění se nejčastěji sjednává na 10 a více let. Pojištěný, který platí pojistné pravidelně, prakticky odkládá svoji spotřebu, což má v zásadě protiinflační charakter.
- **Výhodné financování investic** – podstatná část pojistného, kterou platí klient pojišťovně, je kumulována jako jeho úspory v technických rezervách. Pojistitel musí v době trvání pojištění zabezpečit zhodnocování přijatého pojistného, tedy investovat do různých finančních nástrojů, např. státních dluhopisů, akcií a jiných cenných papírů, umisťovat finanční prostředky na termínované vklady v bankách, případně jinak bezpečně a efektivně hospodařit s aktivy, jejichž zdrojem jsou technické rezervy. Jelikož životní pojištění je dlouhodobého charakteru, jsou tyto zdroje vhodné k spolufinancování kapitálového trhu a ekonomiky, neboť umožňují finančním institucím poskytovat např. střednědobé a dlouhodobé půjčky a úvěry. Tedy podporují likviditu banky, umožňují realizovat rozvojové plány podniků apod.
- **Přínosy pro státní rozpočet** – přínosem pro státní rozpočet je především odvedená daň ze zisku pojišťoven a také tzv. „srážková daň“, která je vypočtena z rozdílu mezi vyplaceným pojistným plněním a přijatým pojistným.
- **Doplňek státního důchodového pojištění** – základem zabezpečení ve stáří je státní důchodový systém. Část produktů, které se na pojistném trhu vyskytují ve

formě životního pojištění, umožňuje vhodně doplnit zabezpečení ze strany státu soukromou pojistnou osobou.

Důchodový systém v České republice se opírá především o státní důchodové pojištění, které je založeno na povinném průběžném financování. V podstatě se jedná o mezigenerační solidaritu, kdy generace obyvatel v produktivním věku přispívá na důchody generací důchodců. Nejen v České republice, ale i v jiných vyspělých zemích, se státní důchodový systém dostává do složité situace, která je způsobena především růstem počtu obyvatel v důchodovém věku a poklesem počtu osob v produktivním věku. Dochází tedy k situaci, kdy méně osob v aktivním věku musí přispívat na více osob v důchodovém věku. Řešení v rámci státního důchodového pojištění, ke kterým je možné zařadit např. zvýšení příspěvků na důchodové pojištění nebo pozdější odchod do důchodu, jsou sice praktikována, ale zároveň mají své limity. Proto se hledají i další řešení, která by státnímu systému pomohla. V České republice patří mezi doplňkové systémy zatím penzijní připojištění se státním příspěvkem a životní pojištění, viz Kolektiv autorů z České asociace pojišťoven (2002).

Jelikož je životní pojištění bráno jako alternativní nástroj pro krytí potřeb ve stáří, je ze stany státu podporováno prostřednictvím daňových zvýhodnění. Daňové zvýhodnění se týká jen těch pojištění, která splňují určitá kritéria. Jde tedy o pojištění, které kryje riziko dožití (má spořivou složku) a pojistná smlouva musí být sjednána na dobu minimálně 5 let se splatností v roce, kdy pojištěný dosáhne věku min. 60 let. Posledním kritériem je, že pojistník musí být současně pojištěným.

Podoba daňového zvýhodnění životního pojištění v České republice:

1. Daňové zvýhodnění má podobu možnosti odpočtu zaplaceného pojistného ze základu daně z příjmů, jednak u pojištěného a jednak u jeho zaměstnavatele, pokud svému zaměstnanci přispívá na životní pojištění.
2. Pojištěný si může od základu daně z příjmu odečíst až 12 000 Kč za rok za zaplacené pojistné.
3. Zaměstnavatel, pokud svému zaměstnanci na životní pojištění přispívá, si může do nákladů z pohledu daně z příjmu zahrnout zaplacené příspěvky na pojistné max. do výše 8 000 Kč za rok.

2.2.3 Členění životního pojištění

Životní pojištění je možné členit podle různých hledisek. Jako základní lze použít rozdělení do dvou kategorií, a to na pojištění rizikové a pojištění rezervotvorné.

Rizikové životní pojištění je typické tím, že při sjednávání pojistné smlouvy není jisté, zda dojde k pojistné události a tím k výplatě pojistného plnění. Do rizikového pojištění patří pouze dočasné pojištění pro případ smrti. U tohoto typu pojištění dochází k pojistnému plnění jediné v případě, pokud pojištěný zemře v průběhu pojistné doby, která je sjednána ve smlouvě. Po uplynutí této doby pojištění zaniká bez náhrady. V průběhu pojištění se nevytváří žádná spořicí složka. Pojistitel sice vytváří rezervy pro případná pojistná plnění, ale nevytváří rezervu pro každé jednotlivé pojištění. Nedochází zde k žádné tvorbě kapitálu a z toho důvodu není daňově zvýhodněno.

Rezervotvorné životní pojištění je pojištěním, u něhož je vždy jisté, že k pojistné události dojde a to dříve nebo později s ohledem na sjednaný produkt a účel sjednaného pojištění. V tomto případě pojistitel vytváří rezervu na pojistné plnění pro každé jednotlivé pojištění. K pojistné události a výplatě pojistného dojde v případě, pokud pojištěný zemře nebo se dožije konce pojištění. Rezervotvorné životní pojištění podléhá při splnění zákonných podmínek daňovému zvýhodnění.

U pojištění osob je typické, že ve sjednaném pojištění jsou obvykle obsaženy obě tyto složky a jejich kombinací vzniká smíšené životní pojištění. Je zde tedy zkombinováno rizikové pojištění s rezervotvorným. Tento druh pojištění je nejžádanějším a nejdůležitějším typem životní pojištění. Spolu s dalšími druhy připojištění představuje komplexní pojistnou ochranu pro pojištěného.

Životní pojištění lze dělit i podle zákonných předpisů. V zákoně č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů je životní pojištění rozděleno do následujících pojistných odvětví:

1. Pojištění pro případ smrti, pojištění pro případ dožití nebo pojištění pro případ smrti nebo dožití,
2. Stavební pojištění nebo pojištění prostředků na výživu dětí,
3. Důchodové pojištění,
4. Pojištění podle bodů 1 až 3 spojené s investičním fondem,
5. Kapitalizace,
6. Pojištění pro případ úrazu nebo nemoci, je-li doplňkem pojištění podle odvětví 1. až 5.

2.3 Klasifikace a přehled produktů životního pojištění

2.3.1 Pojištění pro případ smrti

Pojištění pro případ smrti kryje pouze riziko úmrtí a je základním typem životního pojištění. V případě pojistné události je pojistná částka vyplacena osobě určené pojistníkem v pojistné smlouvě – tedy osobě obmyšlené. Důvodem pro sjednání tohoto druhu pojištění je obvykle zabezpečení pozůstalých pojištěné osoby, úhrada závazků pojištěného nebo úhrada nákladů v souvislosti s pohřbem apod. Pojištění pro případ smrti bývá také označováno jako rizikové životní pojištění.

Tento typ pojištění se vyskytuje v několika podobách. Základním rozdělením je členění podle způsobu sjednání pojistné doby, a to na dočasné pojištění pro případ smrti a trvalé pojištění pro případ smrti. Oba typy se od sebe významně liší.

Dočasné pojištění pro případ smrti

Dočasné pojištění je pojištěním čistě rizikovým a nevytváří se zde žádná rezerva pojistného. Pojistná částka je vyplacena pouze v případě smrti pojištěného, pokud k ní dojde v průběhu pojistné doby. Pojištění je sjednáváno na určitou dobu, např. 5 až 25 let nebo do určitého věku, např. do 60 nebo až do 70 let. V případě, kdy se pojištěný dožije konce pojištění, je pojištění ukončeno bez výplaty jakékoliv částky. Zaplacené pojistné je zcela spotřebováno na krytí pojistné ochrany a poplatky.

Tento druh životního pojištění je vhodný hlavně pro lidi, kteří mají rizikové zaměstnání nebo koníčka a potřebují zajistit svou rodinu pro případ nešťastné události. Dále se často využívá v souvislosti ke krytí úvěrů, zejména těch, které jsou sjednány na vyšší částky. Těmito úvěry mohou být například úvěry ze stavebního spoření, hypotéční úvěry nebo leasing. Taková pojištění vyžadují obvykle i banky nebo stavební spořitelny vůči svým klientům, kterým poskytují úvěry, a slouží jim jako další nástroj, který v případě smrti klienta zabezpečí splacení úvěru. Banka má zájem na splacení úvěru a dává vždy přednost úhradě úvěru z životního pojištění před realizací zástavního práva. U úvěrového pojištění se v případě úmrtí pojištěného vyplátí pojistná částka určenému peněžnímu ústavu nebo leasingové společnosti. Délka pojistné doby je rovna době, na kterou byl úvěr, hypotéka nebo leasing poskytnut.

Největší předností tohoto pojištění je jeho cena, která je nejnižší ze všech druhů pojištění. Mohou si ho tedy dovolit i lidé, kteří díky své finanční situaci nemají možnost

uzavřít jiné životní pojištění. Avšak oproti ostatním druhům životního pojištění, rizikové životní pojištění jako takové nelze odečíst z daňového základu.

Dočasné životní pojištění má řadu variant. V rámci základní podoby tohoto pojištění se uplatňuje pevně stanovená pojistná částka po celou dobu pojištění, ale může být uplatněno i dočasné úvěrové pojištění s klesající pojistnou částkou. Pojištění na stejnou částku představuje pro pojištěného větší finanční zatížení při placení pojistného, ale na druhou stranu i zvýšenou ochranu pozůstalých. Při této variantě pojištění je pouze část sjednané pojistné částky použita na splacení zbývajících dlužných částek a zbytek je vyplacen pozůstalým. Znamená to tedy, že pojištění pokryje úvěr a zároveň zabezpečí rodinu.

Pojištění na klesající pojistnou částku může být sjednáno na lineárně klesající částku nebo na částku odpovídající zbývajícím částem úvěru. U pojištění na lineárně klesající částku pojistná částka klesá pravidelně a placené pojistné se po celou dobu pojištění rovná. Je ale nižší než u pojištění na stejnou pojistnou částku. Naproti tomu u pojištění na částku odpovídající zbývajícím částem poskytnutého úvěru je pojistná částka stanovena každý rok znovu a odpovídá přesně zůstatku úvěru na počátku roku včetně úroků. S klesající pojistnou částkou klesá i pojistné a pojištěný platí pouze za takové pojistné krytí, které skutečně potřebuje. Z administrativního hlediska je ale tato varianta pojištění náročná, viz Kolektiv autorů z České asociace pojišťoven (2002).

Trvalé pojištění pro případ smrti

Trvalé pojištění bývá označováno také jako doživotní pojištění, protože k pojistné události a tedy i k výplatě pojistného plnění musí dojít vždy, jen není předem známo, kdy se to stane. Jelikož je pojistná částka vyplácena vždy, musí se u tohoto pojištění vytvořit rezerva jako v případě ostatních pojištění. Trvalé pojištění je tedy pojištění rezervotvorné. V této charakteristice se od dočasného pojištění pro případ smrti nejvýrazněji liší, neboť u dočasného pojištění k pojistné události dojít nemusí a nevytváří se zde rezerva.

Toto pojištění není sjednáváno na určitou dobu a počítá se s tím, že pojistná částka bude vyplacena pouze v případě smrti. Pojistné se platí buď po celou dobu pojištění nebo, což je více obvyklé, po omezenou dobu. Může to být například 5 až 25 let nebo do určitého věku, např. 55 až 70 let. Po ukončení placení zůstává pojištění v platnosti až do doby, kdy pojištěný zemře a pojistná částka je vyplacena oprávněné osobě. V praxi ale bývá toto pojištění upraveno tak, že je dále stanoven max. horní věk jako možný termín pro výplatu pojistného plnění. To znamená, že pojistná částka může být vyplacena až při dožití 85 let věku pojištěného.

2.3.2 Pojištění pro případ dožití

U pojištění pro případ dožití může nastat pouze jedna pojistná událost a tou je dožití se konce pojistné doby, tedy sjednaného věku, který je uveden v pojistné smlouvě. Pojištění nekryje riziko smrti. Ve své základní podobě je toto pojištění obdobou spoření, jde zde vlastně pouze o tvorbu úspor. Ve své nejčistší podobě se pojištění pro případ dožití obvykle nevyskytuje a používá se spíše v upravených podobách jako je například důchodové pojištění nebo tzv. věnové pojištění. Velkou nevýhodou tohoto pojištění je, že pokud pojištěný zemře, pojištění zaniká bez náhrady.

Důchodové pojištění

Důchodové pojištění je prakticky pojištění na dožití se určitého věku, který je sjednán v pojistné smlouvě. Při překročení toto sjednaného věku dochází k postupnému vyplácení pojistné částky nebo-li důchodu. Dá se zjednodušeně říci, že důchodové pojištění je spoření na stáří, tedy na dobu, kdy člověk v produktivním věku přejde do věku důchodového a opustí své dosavadní zaměstnání. Je vlastně dodatečným zdrojem příjmu k důchodu, který pojištěný dostává od státu.

Důchodové pojištění je sjednáváno v několika variantách a v mnoha kombinacích. Podle délky výplaty důchodu se rozlišuje doživotní důchod od dočasného. Podle počátku výplaty důchodu se odlišuje ihned splatný důchod od odloženého.

Doživotní důchod nebo také základní důchod je pojistné, které je sjednáno v určité výši a vypláceno vždy, pokud pojištěný žije. Důchod je nejčastěji vyplácen od dosažení důchodového věku, ale díky posunům odchodu do důchodu ve státním systému sociálního zabezpečení, může být smluvně ujednána i jiná doba počátku výplaty. Pojištěný má také možnost volby z různých variant vyplácení důchodu. Důchod je doživotní, ale pojištěný se může rozhodnout pro zkrácenou dobu výplaty, např. po dobu 5 nebo 10 let. Další možností je přeměna jednotlivých splátek na jednorázovou výplatu nebo odklad výplaty základního důchodu, pokud pojištěný pokračuje v dosavadním zaměstnání. Důchodové splátky se ovšem s každou variantou důchodu mění.

Dočasný důchod se vyplácí pojištěnému v případě přiznání plné invalidity, pokud k ní dojde v průběhu pojištění a to od určité doby, kdy byla smlouva uzavřena po dobu před splatností základního důchodu. Krytí plné invalidity není ale vždy součástí důchodového pojištění a proto záleží na každém pojištěném zvlášť, zda si tento druh pojištění sjedná. Dočasný důchod se vyplácí po celou dobu plné invalidity a končí buď ukončením invalidity, nebo vznikem nároku na výplatu doživotního důchodu.

Ihned splatný důchod je variantou, kdy po jednorázovém zaplacení pojistného začíná pojišťovna pravidelně vyplácet pojištěnému důchod při postupném dožívání se jednotlivých období věku.

V neposlední řadě je vyplácen i důchod pro pozůstalé, který slouží k zajištění příjmů pozůstalých v případě smrti pojištěného, a to až k úmrtí dojde v době placení pojistného, nebo již v době výplaty základního důchodu. Doba výplaty důchodu se mnohdy liší, může to být 10 nebo 14 let a jeho výše závisí na době úmrtí. V případě smrti před vznikem nároku na výplatu základního důchodu je výplata vyšší. Pokud ke smrti dojde po zahájení výplaty základního důchodu, je v prvních letech vyplácen důchod ve výši základního důchodu, později pouze 0,5 násobek základního důchodu. Pozůstalí se mohou obvykle také rozhodnout, jestli chtějí raději jednorázové plnění místo výplaty základního důchodu, viz Kolektiv autorů z České asociace pojišťoven (2002).

Věnové pojištění

Věnové pojištění je zvláštní produkt životního pojištění, který je určen pro zabezpečení rodiny a především pro pojištění dětí a mládeže. Je zaměřeno na dožití se finančně závislé osoby. Pojištění obvykle sjednávají rodiče, prarodiče nebo pěstouni ve prospěch svých dětí nebo vnoučat. Když se pojištěný dožije sjednaného věku či události, jako je např. plnoletost, začátek studia, ukončení studia či sňatek, je vyplaceno pojistné plnění. Výplata pojistného plnění může mít podobu jednorázového plnění nebo postupného plnění, kdy jde vlastně o výplatu důchodu. Pojištění jsou nabízena pod různými názvy, např. jako stipendijní, studijní, svatební pojištění, pojištění prostředků na výživu dětí nebo dříve jako sdružené pojištění mládeže.

Věnové pojištění je prakticky určeno pro zabezpečení dětí, proto obvykle nemá jen podobu pojištění, které kryje pouze riziko dožití, ale bývá doplňováno o krytí dalších rizik, zejména o riziko úmrtí rodiče nebo rodičů, riziko invalidity rodiče nebo riziko smrti pojištěného dítěte, kdy se pojistné vrací zpět rodičům.

Vkladové pojištění

Další modifikací pojištění pro případ dožití je vkladové pojištění, které zahrnuje pojištění pro případ dožití za návratný vklad. V tomto druhu pojištění pojistník na počátku pojistné doby vloží jednorázově vklad, z jehož úroků je hrazeno pojistné pro sjednané riziko. Na konci pojistné doby je vyplácen pouze vklad, který může být navýšen o podíly na přebytcích pojistného.

Atraktivnost vkladového pojištění je závislá na aktuální situaci v ekonomice, protože v období nízkých úrokových sazeb je na konci pojistné doby vypláceno pojistné plnění, které se velmi blíží výši investovaného vkladu, což není zrovna výhodné. Naopak v době, kdy jsou v ekonomice vysoké úrokové sazby, může pojistitel dosáhnout přebytků pojistného a tím i navýšit pojistné plnění, viz Daňhel (2006).

2.3.3 Smíšené životní pojištění

Smíšené životní pojištění je dnes již méně nabízený konzervativní produkt, který ale stále zůstává nejdůležitějším druhem životního pojištění. Zahrnuje pojištění pro případ smrti a pojištění pro případ dožití a představuje širší pojistnou ochranu, protože zabezpečuje nejen rodinu pro případ smrti pojištěného, ale zároveň vytváří i finanční prostředky pro případ dožití pojištěného. Pojistná částka je vyplacena vždy, a to buď v případě smrti pojištěného oprávněné osobě, nebo při dožití se konce pojistné doby pojištěnému. Jelikož se u tohoto pojištění vytváří rezerva, zahrnuje se mezi pojištění rezervotvorná. Smíšené životní pojištění je označováno také jako kapitálové životní pojištění.

I u toho pojištění došlo v průběhu doby k vývoji a větší variantnosti. Pojistná částka může být pro obě rizika (rizika smrti nebo dožití) stejná, nebo může být pojistné sjednáno na různé pojistné částky při dožití a při úmrtí. Pojistná částka se rozdělí podle toho, na které riziko je kladen větší důraz. Zpravidla se jedná o vzájemné násobky, např. pojistná částka pro případ smrti je dvakrát nebo třikrát větší než pojistná částka pro případ dožití. Mezi další varianty můžou patřit i vývoje pojistných částek v průběhu pojistné doby, kdy se může jednat jak o klesající, tak o rostoucí pojistnou částku. Existuje také pojištění s dvojí výplatou pojistné částky, kdy nárok na pojistné plnění vznikne jednak po smrti pojištěného, a pak znovu v době smluveného konce pojištění.

Je typické, že u smíšeného pojištění je na konci pojištění vyplácen podíl na zisku, tedy podíl na výnosech nebo přebytcích. Naspořená částka není v zásadě ohrožena případnou inflací. Další výhodou je i široká nabídka různých druhů připojištění. Umožňuje se připojistit jednoduše a za výhodných podmínek např. pro případ úrazu, vážných nemocí, ale také invalidity.

Pojištění dvojice osob

Pojištění dvojice osob je další variantou smíšeného životního pojištění. Může se jednat o jakoukoliv dvojici osob, např. manželů, druha a družku nebo i partnery v podnikání. Pokud zemře kdokoliv z pojištěné dvojice, pojistná částka se obvykle vyplatí druhé pojištěné osobě.

V případě dožití je pojistná částka vyplacena oběma pojištěným rovným dílem. Toto pojištění je výhodné díky pojistnému, které je nižší, než kdyby se každý pojišťoval zvlášť.

Kolektivní životní pojištění

Hlavní charakteristikou skupinového pojištění je, že jednou pojistnou smlouvou je pojištěna jakákoliv skupina osob. Pojištěným kolektivem může být skupina zaměstnanců nebo členové různých skupin. Nejčastější situací kolektivního pojištění je případ, kdy zaměstnavatel sjedná pro své zaměstnance životní pojištění, ve kterém zcela nebo částečně hradí předepsané pojistné jako součást zaměstnaneckých výhod.

Ve srovnání s individuálním pojištěním je možné v tomto přístupu k životnímu pojištění najít určité výhody. U skupinového pojištění lze pojišťovat na srovnatelné pojistné částky bez zdravotního a finančního ocenění. Kalkulované náklady jsou výrazně nižší než u individuálního pojištění, protože zprostředkovateli jsou vypláceny nižší provize, také náročnost na správu skupiny pojištění v rámci jedné pojistné smlouvy je nižší a inkaso pojistného probíhá hromadně. V neposlední řadě je výhodou i jednodušší správa pojištění, neboť je vyžadováno méně informací a není nutné rozsáhlé zpracování dat jako u individuálního pojištění.

2.3.4 Modifikované podoby smíšeného životního pojištění

V reakci na potřeby potenciálních pojištěných reagovaly pojišťovny novými podobami smíšeného životního pojištění, v zájmu přizpůsobit tyto pojištění jejich potřebám a finančním možnostem. Postupně se vyvinulo tzv. univerzální životní pojištění, které umožňuje uplatnění variantnosti ve své konstrukci, a dále formy životního pojištění spojené s investováním, viz Ducháčková (2003).

Univerzální životní pojištění

Univerzální životní pojištění vzniklo úpravou smíšeného životního pojištění a je spojeno s větší flexibilitou. Jedná se o pružné pojištění, které umožňuje, aby si pojištěný různými způsoby přizpůsobil rozsah pojistné ochrany svým momentálním finančním možnostem. V tomto pojištění může pojištěný dočasně zastavit placení pojistného a opět ho obnovit, zaplatit dodatečné jednorázové pojistné nebo si také může vypůjčit z tzv. spořivé složky.

Univerzální životní pojištění se skládá ze dvou základních složek. První z nich je složka spořicí, která v budoucnu zajistí výplatu pojistné částky při dožití se daného věku,

druhá složka je složka riziková, která obsahuje pojistné plnění v případě smrti, invalidity, úrazu, vážné nemoci apod.

Nejvýraznější změna oproti klasickému životnímu pojištění spočívá v režimu placení pojistného a čerpání naspořených prostředků. Pojištěný tedy může platit proměnlivou výši pojistného, podle toho, jak sám uzná za vhodné. Technicky je tento systém řešen tak, že z nepravidelných příspěvků, které se ukládají do individuálního účtu, se pravidelně sráží rizikové pojistné a zůstatek tohoto účtu představuje rezervu, tedy spořicí složku.

Spořicí složka se buď zhodnocuje tradičně podle technické úrokové míry, nebo může být investována na základě rozhodnutí pojištěného. V takovémto případě se jedná o kombinaci univerzálního pojištění s investičním životním pojištěním.

Pojištěnému je také umožněno změnit pojistnou částku pro případ smrti nebo také odčerpat nahromaděné peněžní prostředky. Pojištěný může požadovat výběr části vkladu, výplatu důchodu či poskytnutí půjčky. Pojištění se tak přizpůsobuje aktuální životní situaci.

Investiční životní pojištění

Investiční životní pojištění lze charakterizovat jako rizikové životní pojištění a investování prostřednictvím otevřeného podílového fondu. Toto pojištění zahrnuje pojištění pro případ smrti i dožití. Je tedy pojištěním rezervotvorným.

Pro investiční pojištění je typické, že výše pojistného plnění závisí na výnosech z investování rezerv pojistného, přitom investiční riziko je na straně pojistníka. Pojištění tedy přináší zpravidla vyšší zhodnocení finančních prostředků, které ale nebývají garantovány. Znakem pojištění je možnost volby z nabídky několika investičních fondů lišících se předpokládaným zhodnocením finančních prostředků a podstupovanou mírou rizika. Mezi základní fondy se obvykle řadí:

- akciový fond, kde jsou obvykle akcie zavedených podniků,
- fond obligací, které mohou být státní, municipální, bankovní a podnikové dluhopisy,
- peněžní fond, ve kterém jsou zařazeny krátkodobé cenné papíry, jako např. pokladniční poukázky,
- fond státních cenných papírů,
- fond cizích měn,
- různé smíšené fondy, které kombinují jednotlivé finanční nástroje.

Investiční životní pojištění je možné uzavřít kdykoliv mezi 15. a 60. rokem života a je sjednáváno na omezenou dobu, například na 5 až 35 let nebo do určitého věku, který může být až 60 nebo 70 let. Výhodou tohoto pojištění je, že pojistník má možnost volby, ve které nastaví vzájemný poměr mezi výší rizikového pojištění a výší investice. Také rozhoduje o tom, v jakém poměru budou jeho finanční prostředky, které jsou určeny k investování, rozděleny do vybraných investičních fondů.

Při uzavření pojištění je stanovena pojistná částka pro případ smrti, ale pojistná částka pro případ dožití stanovena není. Důvodem je možnost pojistníka zvyšovat pojistné určené k investování. Částka, která je vyplacena při dožití, závisí na výsledku tohoto investování.

Investiční životní pojištění přináší také celou řadu výhod:

- Pojistník se může rozhodnout, jaká výše pojistného bude určena na investování. Sám tak určí poměr mezi pojištěním a investicí.
- Výše pojistného na investování není omezena a je možné ji v průběhu pojištění měnit.
- V průběhu trvání pojištění lze kdykoliv vložit jednorázové pojistné.
- Prostředky, které si pojistník naspořil, si může kdykoliv v průběhu pojištění částečně odčerpat.
- Pojistník má možnost si sám určit investiční strategii a kdykoliv může přemístit již existující podílové jednotky mezi fondy navzájem.
- Pojištění lze kdykoliv ukončit. Pokud se tak stane, naspořená částka je pojistníkovi vyplacena buď jednorázově, nebo ve formě pravidelných výplat.
- Je možné zvyšovat pojistnou částku a pojistné v závislosti na míře inflace. Zachová se tak reálná hodnota pojištění.
- Prostřednictvím investičního životního pojištění může pojistník i s min. množstvím finančních prostředků vstoupit na tuzemský i zahraniční kapitálový trh. Získá tak dlouhodobě vyšší výnosy než např. z vkladů u bank, viz Kolektiv autorů z České asociace pojišťoven (2002).

2.3.5 Připojištění k životnímu pojištění

Životní pojištění je v současnosti charakteristické tím, že pojistnou ochranu je možné rozšířit pomocí různých připojištění, která mají podobu neživotního pojištění. Připojištění lze obvykle sjednat u smíšeného životního pojištění, důchodového pojištění, případně u dalších

rezervotvorných pojištění. V zásadě se nesjednává společně s rizikovým připojištěním, tedy s dočasným pojištěním pro případ smrti.

Připojištění invalidity

Někdy je připojištění invalidity zahrnováno do základní nabídky některých produktů kapitálových a důchodových pojištění, občas je ale poskytováno pouze jako připojištění, a tedy ve formě zvláštního pojistného. Nárok na pojistné plnění vzniká v případě, jestliže byl pojistníkovi přiznán plný invalidní důchod ze státního důchodového pojištění. Nestačí zde pouze částečná invalidita.

U některých pojišťoven je podmínkou pro plnění pouze invalidita, která nastala následkem úrazu, ale u řady pojišťoven je přiznán nárok na plnění, pokud invalidita vznikla jak úrazem, tak i nemocí. Plnění v případě invalidity spočívá obvykle ve zproštění od placení pojistného. To znamená, že po dobu trvání invalidity nebo až do konce pojištění pojišťovna nepřijímá žádné pojistné a pojištění pokračuje v plném rozsahu v platnosti.

U důchodového pojištění dochází k rozsáhlejšímu plnění, pokud je součástí pojištění i tzv. dočasný důchod. Vedle zproštění od placení je navíc vyplácen i dočasný důchod, který je ve výši sjednaného základního důchodu. Takovýto důchod je vyplácen po celou dobu plné invalidity nebo do doby, než vznikne nárok na základní důchod, viz Kolektiv autorů z České asociace pojišťoven (2002).

Připojištění úrazu

Úrazové připojištění je nejrozšířenějším druhem připojištění k životnímu pojištění díky nízké ceně vzhledem k pojistnému, na které je toto pojištění uzavíráno. Důvodem nízké ceny je malá pravděpodobnost vzniku pojistné události.

U úrazového připojištění je vypláceno pojistné plnění, jestliže je pojištěnému způsobeno tělesné poškození či smrt v důsledku neočekávaného a náhlého působení zevních sil nebo síly vlastní. Toto pojištění tak zabezpečuje rodinu pro případ úrazové smrti, ale zejména zabezpečuje samotného pojištěného především pro případ trvalých následků úrazu. Úrazové připojištění lze sjednat k většině rezervotvorných životních pojištění, ale také je možné ho uzavřít samostatně a rovněž jako připojištění u některých jiných pojištění, např. u cestovního pojištění nebo havarijního pojištění.

Úrazové pojištění se skládá zejména z těchto složek:

- pojištění pro případ smrti následkem úrazu,
- pojištění pro případ trvalých následků úrazů,

- denní odškodné nebo pojištění doby nezbytného léčení.

U pojištění pro případ smrti následkem úrazu se za pojistné plnění považuje smrt, která nastala v důsledku úrazu. Nemusí k ní však dojít ihned nebo bezprostředně po úraze, ale samotný úraz musí být příčinou úmrtí. V případě úrazové smrti je vyplaceno pojistné plnění jak z úrazového připojištění, tak i z vlastního životního pojištění.

U pojištění trvalých následků úrazu se vyplácí pojistné plnění tehdy, pokud úraz zanechal trvalé následky. Těmito následky se rozumí anatomická nebo funkční ztráta údu, orgánu nebo jejich částí. Za funkční ztrátu se považuje i významné omezení hybnosti a nemusí tedy dojít ke skutečné ztrátě. Zde pojišťovna vyplatí určité procento ze sjednané pojistné částky podle toho, v jakém rozsahu byl úraz způsoben.

Denní odškodné nebo také pojištění doby nezbytného léčení je složka úrazového pojištění, která má částečně nahradit ušlý příjem nebo případné zvýšené náklady, které nastaly v souvislosti s úrazem. Částky, které jsou vypláceny při plnění, jsou předem sjednány v pojistné smlouvě.

Výše pojistného u úrazového připojištění závisí na výši pojistných částek a na rizikosti zaměstnání, sportů nebo jiných činností pojištěného. Některé zvláště nebezpečné činnosti se do pojištění vůbec nezahrnují.

Pojištění vážných chorob

U pojištění vážných chorob je pojistnou událostí diagnóza závažného onemocnění, jestliže se diagnostikovalo poprvé v životě. Mezi základní čtyři rizika, která jsou nabízena, patří rakovina, infarkt myokardu, mozková mrtvice a totální selhání ledvin. Tato rizika tvoří zhruba devadesát procent všech pojistných událostí. Některé pojišťovny nabízejí i připojištění jiných nemocí. Mezi ostatní závažná onemocnění jsou zahrnována např. slepota, hluchota, transplantace životně důležitých orgánů, roztroušená skleróza, ochrnutí nebo také popáleniny značného rozsahu.

Toto pojištění má pojištěnému pomoci při pokrytí nákladů spojených s léčením, rehabilitací a také zčásti nahradit snížený příjem nebo zajistit potřebné ošetření. Někdy je nabízeno i jako samostatné pojištění. V případě pojistné události je vyplacena pojistná částka a pojištění tak končí. Částka, která je vyplacena, je závislá jak na diagnóze, tak na stupni závažnosti diagnózy a stadiu zjištěného onemocnění, viz Daňhel (2006).

Pojištění dlouhodobé péče

Pojištění dlouhodobé péče je u nás nabízeno jen výjimečně a jedná se o pojištění, kdy k pojistnému plnění dochází v případě bezmocnosti, tj. pokud je u pojištěného snížená schopnost starat se o sebe nebo svou domácnost. Toto plnění by mělo pokrýt zvýšené náklady v případě pobytu v léčebnách, sanatoriích apod. Někdy je toto pojištění nazýváno jako pojištění pro případ závislosti na cizí péči.

2.4 Pojistné a jeho struktura

Každý produkt, výrobek nebo služba se na trhu prodává za určitou cenu. V případě pojistných produktů je cena služby označována jako pojistné. Pojistné je cena za poskytovanou pojistnou ochranu, úplata za přenesení negativních finančních důsledků nahodilosti z jednotlivých subjektů na pojistitele, viz Ducháčková (2003).

Pojistná matematika v životním pojištění je stará téměř dvě stě padesát let. Její rozvoj a dosažená úroveň z ní vytvořily ucelený obor v oblasti aplikované vědy. Kvantifikace pojistného představuje pečlivou analýzu struktury pojištění a jeho správy. Prvořadým cílem kalkulace pojistného je úhrada vlastních nákladů pojišťovny jako komerčního podniku.

Pojistné pro jednotlivé pojistné produkty lze uplatnit jako jednorázové pojistné, kdy pojistník uhradí pojistné najednou na počátku pojistné doby, nebo jako běžné pojistné, které je hrazeno pravidelně v rámci jednotlivých pojistných období (ročně, čtvrtletně, pololetně, měsíčně).

Ve výpočtu pojistného je třeba zohlednit pojistný produkt, obchodní rozložení, min. pojistné, dobu trvání pojištění, administrativní náklady, vývoj inflace atd. Po složitém výpočtu je pak stanoveno brutto pojistné. Brutto pojistné neboli hrubé pojistné se skládá ze dvou složek, z netto pojistného (ryzího pojistného) a správních nákladů.

Netto pojistné je část tarifu pojistného, která je kalkulována tak, aby pokryla pojistná plnění pojišťovny v případě vzniku pojistné události. Odráží velikost rizika a je tedy rozhodující složkou pojistného. Je rovněž nejobtížněji kalkulatelnou částí tarifu pojistného, neboť velikost pojistného plnění má nahodilý charakter a není předem známa.

Velikost netto pojistného se určuje na základě několika faktorů. První z nich je velikost sjednané pojistné částky, druhá je úroveň technické úrokové míry a poslední pak ohodnocení rizika.

Pojistná částka je ve smlouvě sjednána jako výše pojistného plnění v případě pojistné události, tj. v případě smrti pojištěného nebo v případě dožití. Velikost pojistné částky si určuje zájemce o pojištění sám, a to ujednáním v pojistné smlouvě. Tato částka je často závislá na finančních možnostech a záměrech pojištěného. Důležité je, aby byla dostatečná a aby znamenala v případě úmrtí skutečnou pomoc rodině a v případě dožití dostatečný přínos na budoucí potřeby.

Technická úroková míra představuje v konstrukci životního pojištění cenotvorný faktor a zároveň představuje předpokládané výnosy z rezervy pojistného, které spolu s pojistným vytváří během sjednané pojistné doby dohodnutou pojistnou částku. Jde vlastně o výnos zaručovaný pojišťovnou pojistníkovi. Stanovení předpokládané technické úrokové míry je velmi obtížné, protože pojištění je obvykle sjednáváno na 10 – 25 let a odhadnout vývoj na finančním trhu a trhu investic, kam budou investovány prostředky z rezerv, je velmi těžké.

Při *ohodnocování rizika* se vychází z faktorů ovlivňujících pravděpodobnost úmrtí. Těmito faktory jsou: vstupní věk, délka pojistné doby, pohlaví, zdravotní stav, zaměstnání nebo způsob života pojištěného apod. K ohodnocení rizika úmrtí používají pojišťovny úmrtnostní tabulky, které stanoví pravděpodobnost úmrtí průměrného jedince. Tabulky jsou sestaveny na základě statistických údajů o úmrtí obyvatelstva, případně úmrtnosti pojištěných za řadu let. Pro muže a ženy jsou tabulky rozdílné, neboť ženy se dožívají v průměru vyššího věku než muži. Výsledné pojistné je proto pro ženy nižší.

Správní náklady pojišťoven představují jednak náklady na správu jednotlivých pojistných smluv a jednak náklady spojené s provozem pojišťovny, tzn. náklady mzdové, materiálové, finanční apod. Při kalkulaci pojistného se správní náklady zahrnují u životního pojištění diferencovanou přírážkou v závislosti na výši počátečních jednorázových nákladů spojených se sjednáním pojistné smlouvy, na výši běžných opakovaných nákladů a v závislosti na způsobu placení pojistného. Počáteční jednorázové náklady představují náklady spojené s tvorbou pojistného produktu, na provize obchodním zástupcům, pojišťovacím agentům nebo makléřům, náklady na reklamu, apod. Běžné správní náklady jsou prezentovány jako náklady, které jsou stálé a rovnoměrné a jejich představiteli jsou náklady na provoz pojišťovny a náklady na provoz příslušného pojištění.

Následky neplacení pojistného: storno nebo redukce

Každý pojistník se může dostat do takové finanční situace, kdy placení pojistného je pro něj obtížné nebo dokonce nemožné. Následky neplacení pojistného jsou u rizikových a rezervotvorných pojištění odlišné.

U rizikových pojištění nezaplacení pojistného do 6 měsíců od splatnosti (resp. 3 měsíců u prvního pojistného) znamená konec pojištění, tedy storno pojištění. Pojišťovna zde požaduje doplacení pojistného za dobu, kdy nebylo zapláceno.

V případě rezervotvorných pojištění je situace jiná. Pojištění není možné ukončit. Při nezaplacení pojistného je redukována (snížena) buď pojistná částka, nebo je redukována (zkrácena) pojistná doba, viz Kolektiv autorů z České asociace pojišťoven (2002).

Zánik (konec) pojištění

Pojištění může skončit:

- uplynutím doby, na kterou bylo pojištění sjednáno,
- smrtí pojištěného,
- nezaplacením pojistného ve stanovených lhůtách,
- výpovědí pojištění jak pojistníkem, tak pojistitelem do dvou měsíců od uzavření pojistné smlouvy,
- výpovědí pojistníka kdykoliv v průběhu pojistné doby,
- odstoupením pojistitele od pojistné smlouvy, viz Kolektiv autorů z České asociace pojišťoven (2002).

Na rozdíl od pojistníka, nemá pojistitel právo po uplynutí dvou měsíců vypovědět pojistnou smlouvu. Tento fakt slouží jako významná ochrana pojistníka, resp. pojištěného. Pojistitel však má možnost od smlouvy odstoupit, ale pouze za přesně specifikovaných podmínek: pokud zjistí, že pojistník nebo pojištěný zatajil určité skutečnosti, nebo vědomě odpověděl nepravdivě nebo neúplně na některé písemné dotazy pojišťovny. A to vše za předpokladu, že při pravdivém a úplném zodpovězení dotazů by pojišťovna smlouvu neuzavřela.

2.5 Pojistný trh

Pojišťovnictví jako jedno z odvětví hospodářství nabízí na trhu své zboží, v tomto případě specifickou peněžní službu – pojištění. Pojištění je specifický druh peněžní služby,

kdy pojistitel za úplatu (přijaté pojistné) poskytuje pojistnou ochranu, tzn. vyplácí pojistné plnění v případě, že dojde k pojistné události. Na pojistném trhu se tedy střetává nabídka a poptávka po pojistné ochraně. Současně se pojišťovny vedle prvotní pojišťovací činnosti poskytováním pojistné ochrany za úplatu snaží co nejefektivněji investovat dočasně volné peněžní prostředky (zejména technických rezerv tvořených v souvislosti s pojišťovací činností), viz Ducháčková (2003).

Pojistný trh lze rozdělit na dvě neoddělitelné části:

- věcný pojistný trh, který představuje nabídku a poptávku po finanční službě, tedy pojištění (je součástí trhu zboží a služeb),
- investiční pojistný trh, který znamená investování volných peněžních prostředků (je součástí finančního trhu).

V České republice je pojišťovnictví chápáno jako specifické odvětví ekonomiky, které se zabývá pojišťovací, zajišťovací a zprostředkovatelskou činností v oblasti komerčního pojištění a s tím spojenými činnostmi. Předmětem pojišťovnictví jako odvětví ekonomiky je také regulace pojišťoven ze strany státních orgánů, které dohlíží na dodržování správného podnikání, dále je předmětem také řízení pojišťoven, kalkulace pojistného, tvorba technických rezerv, informační soustava apod. Mezi instituce, které se pod pojem pojišťovnictví zahrnují, patří:

- pojišťovny a zajišťovny,
- pojišťovací zprostředkovatelé,
- státní dozor,
- asociace pojišťoven,
- další finanční instituce, které se zabývají pojištěním (například banky),
- poradenské a ostatní firmy v oblasti pojišťovnictví.

Pojišťovny jsou specifické finanční instituce, které přebírají rizika a provozují pojistné produkty. Jsou to právní subjekty, které mají oprávnění provozovat pojišťovací činnost.

Z hlediska zaměření se pojišťovny dělí na:

- pojišťovny univerzální, které se zabývají pojištěním všech druhů rizika a mohou provozovat i zajištění,

- pojišťovny životní, jejichž činností jsou různé druhy životního pojištění,
- pojišťovny neživotní, které se zabývají neživotním pojištěním,
- pojišťovny specializované, které se zaměřují na určitý druh nebo odvětví pojištění, na pojišťování určitých rizik, na některé skupiny pojištěných (např. úvěrové pojištění, cestovní pojištění, pojištění právní ochrany). Mezi specializované pojišťovny se řadí i zajišťovny. Jsou to instituce, které se zabývají pouze provozováním zajištění.

Z hlediska právní formy se pojišťovny člení na:

- státní pojišťovny, které zakládá stát obvykle pro méně atraktivní pojistné činnosti, a nese odpovědnost za výsledky jejich hospodaření,
- vzájemné (družstevní) pojišťovny, kde riziko pojišťovací činnosti nesou členové (vlastníci), kteří jsou zároveň klienty takové pojišťovny,
- akciové pojišťovny, kde riziko za výsledky hospodaření nesou akcionáři, pro něž je cílem podnikání dosažení zisku.

Pojišťovací zprostředkovatelé působí na pojišťovacím trhu a jejich úlohou je zkontaktovat kupce a prodejce pojišťovací služby s výsledkem uzavření pojistné smlouvy. Pojišťovací zprostředkovatelé jsou samostatnými podnikatelskými subjekty. Představují mezičlánek, který usnadňuje styk klienta s pojišťovnou. V podmínkách České republiky je pojišťovací zprostředkovatel charakterizován jako osoba, která za úplatu provozuje zprostředkovatelskou činnost v oblasti pojišťovnictví, viz Ducháčková (2003).

Zákon definuje čtyři možné formy pojišťovacích zprostředkovatelů:

- vázaný pojišťovací zprostředkovatel musí prokázat všeobecné znalosti v rozsahu odborného minima pro základní stupeň odborné způsobilosti,
- podřízený pojišťovací zprostředkovatel vykonává obdobnou činnost jako vázaný pojišťovací zprostředkovatel s tím rozdílem, že je vázán smlouvou s pojišťovacím agentem nebo makléřem, jehož jménem a na jehož účet jedná,
- pojišťovací agent je kvalifikován pro střední stupeň odborné způsobilosti a provozuje svou činnost na základě smlouvy s pojišťovnou nebo pojišťovnami,

- pojišťovací makléř je zprostředkovatel s vyšším stupněm odborné způsobilosti, který je oprávněn jednat jménem a na účet zájemce o pojištění, popř. pojistníka, jedná-li se o již uzavřenou smlouvu.

Státní dozor v pojišťovníctví vykonává zejména v zájmu spotřebitele Česká národní banka (ČNB). Dohledu v pojišťovníctví podléhají pojišťovny, které na území ČR provozují pojišťovací činnost, tuzemské pojišťovny, zajišťovny, fyzické nebo právnické osoby, které na tomto území provozují zprostředkovatelskou činnost, likvidátoři pojistných událostí a další činnosti, které souvisí s pojišťovací nebo zajišťovací činností.

Česká asociace pojišťoven (ČAP) zahájila svou činnost k 1. lednu 1994 a je zájmovým sdružením komerčních pojišťoven. Jejím posláním je zastupovat, hájit a prosazovat zájmy členských pojišťoven a jejich klientů ve vztahu k orgánům státní správy, legislativě a dalším subjektům. Podporuje zájmy českého pojistného trhu vůči EU, spolupracuje se zahraničními asociacemi a institucemi a podporuje rozvoj pojišťovníctví v České republice. Od roku 1998 je ČAP řádným členem Evropské federace národních asociací pojistitelů Comité Européen des Assurances (CEA).

ČAP sdružuje 26 řádných členů, 1 přidruženého člena a 2 členy se zvláštním statutem. Jejich podíl na celkovém pojistném v České republice je 98 %.

Pojišťovníctví patří k regulovaným oblastem ekonomiky a řídí se na základě těchto právních předpisů:

- Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovníctví, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 303/2004 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o pojišťovníctví, ve znění pozdějších předpisů,

- Vyhláška č. 205/1999 Sb., kterou se provádí zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

3 Analýza dočasného životního pojištění pro případ smrti vybraných pojišťoven

3.1 Trh životního pojištění v České republice

Na konci roku 2007 působilo na českém pojistném trhu celkem 52 pojišťoven. Z nich dle druhu činnosti bylo 29 neživotních, 17 se smíšenou činností a 6 životních pojišťoven. Počet tuzemských pojišťoven vzrostl o jednu na 34, počet poboček se zvýšil o dvě na celkový počet 18.

Na trhu ČR působilo současně podle informací ČNB 61. tisíc aktivních pojišťovacích zprostředkovatelů, viz www.cap.cz (2007).

Celkový objem předepsaného pojistného na českém pojistném trhu dosáhl v roce 2007 výše 130,8 mld. korun, což představuje navýšení téměř o 9 % oproti roku předcházejícímu. Hlavní podíl na tomto výsledku mělo zejména životní pojištění, jehož meziroční nárůst předepsaného pojistného dosáhl 14,6 %. Za tímto pozitivním vývojem stojí výrazný zájem o investiční pojištění, které je často spojeno s jednorázovými platbami pojistného. Neživotní pojištění na jedné straně vykázalo rychlejší růst než v roce 2006 (+5,2 % proti +3,8 %), avšak nedosáhl na vývoj z předchozích let. Rychlejší růst životního pojištění vedl také ke zvýšení jeho podílu na celkovém předepsaném pojistném. Poprvé v historii překročilo životní pojištění hranici 40 % na 40,7 %.

Při srovnání podílu životního a neživotního pojištění na celkovém předepsaném pojistném v roce 2007, vykazoval český pojistný trh opačný poměr než v průměru EU. Podíl životního pojištění na celkovém předepsaném pojistném se sice v České republice postupně zvyšoval, nicméně nedosahoval průměru EU ve výši asi 60 %.

V základní struktuře životního pojištění převládalo pojištění pro případ dožití nebo smrti nebo dožití, a to 43,5 %. Více jak třetinu však zaujímalo pojištění spojené s investičním fondem. Nejmenší podíl na životním pojištění mělo kapitálové pojištění, které přispělo pouze 0,4 %, viz tab. 3.1.

Tab. 3.1: Podíl předepsaného pojistného u životního pojištění v roce 2007

Pojištění	Podíl v %
Pojištění pro případ dožití nebo smrti nebo dožití	43,5
Pojištění spojené s investičním fondem	34,0
Doplňková pojištění	10,5
Důchodové pojištění	4,8
Pojištění stavební, prostředků na výživu dětí	4,5
Pojištění pro případ smrti	2,3
Kapitálové činnosti	0,4

Zdroj: ČAP - Výroční zpráva 2007

V roce 2007 nabízelo na českém pojistném trhu životní pojištění celkem 19 pojišťoven. Celkové prvenství v předepsaném pojistném patří již několik let České pojišťovně, která má 25 % podíl na trhu. Mezi další pojišťovny, které mají více jak 10 % podílu na trhu patří ING Životní pojišťovna N.V., Kooperativa, Pojišťovna České spořitelny a ČSOB Pojišťovna.

Celkový přehled pojišťoven a jejich podílů na trhu je uveden v tab. 3.2.

Tab. 3.2: Předepsané pojistné pojišťoven sdružených ČAP v roce 2007 dle podílu na trhu ŽP

Pojišťovna	Předepsané pojistné - ŽP	
	Celkem (tis. Kč)	Celkem (tis. Kč)
Česká pojišťovna a.s.	13 563 734	25,18
ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro ČR	7 266 522	13,49
Kooperativa, pojišťovna, a.s.	6 901 280	12,81
Pojišťovna České spořitelny, a.s.	6 400 876	11,88
ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB	5 420 807	10,06
Allianz pojišťovna, a.s.	2 607 191	4,84
Generali Pojišťovna a.s.	2 366 241	4,39
Komerční pojišťovna, a.s.	1 886 870	3,50
PRVNÍ AMERICKO-ČESKÁ POJIŠŤOVNA, a.s.	1 799 071	3,34
AXA životní pojišťovna, a.s.	1 645 028	3,05
Česká podnikatelská pojišťovna, a.s.	1 215 266	2,26
UNIQA pojišťovna, a.s.	1 108 163	2,06
Aviva životní pojišťovna, a.s.	788 492	1,46

Pojišťovna	Předepsané pojistné - ŽP	
	Celkem (tis. Kč)	Celkem (tis. Kč)
AEGON Pojišťovna, a.s.	233 246	0,43
Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.	229 707	0,43
VICTORIA VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s.	217 678	0,40
Pojišťovna CARDIF PRO VITA, a.s.	203 363	0,38
Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.	8 309	0,02
Wüstenrot pojišťovna, pobočka	2 892	0,01
Česká pojišťovna a.s.	13 563 734	25,18

Zdroj: ČAP – Předepsané pojistné 2007

Nejvíce nabízeným druhem životního pojištění bylo v roce 2007 pojištění pro případ smrti. Toto pojištění je možné sjednat u 18 pojišťoven, z celkového počtu devatenácti pojišťoven, které se zabývají životním pojištěním. Dalšími nejčastěji nabízenými pojištěními jsou pojištění pro případ dožití nebo smrti nebo dožití a pojištění spojené s investičním fondem. Opět nejméně častým pojištěním bylo v roce 2007 kapitálové pojištění, které bylo možné sjednat pouze u jediné pojišťovny, a to České pojišťovny a.s., viz tab. 3.3.

Tab. 3.3: Počet pojišťoven nabízející daná pojištění

Pojištění	Počet pojišťoven
Pojištění pro případ dožití nebo smrti nebo dožití	16
Pojištění spojené s investičním fondem	16
Doplňková pojištění	15
Důchodové pojištění	10
Pojištění stavební, prostředků na výživu dětí	11
Pojištění pro případ smrti	18
Kapitálové činnosti	1

Zdroj: ČAP – Výsledky členů 2007

Z 18 pojišťoven, které nabízely pojištění pro případ smrti v roce 2007, měla největší počet předepsaného pojistného Česká podnikatelská pojišťovna. Hned za touto pojišťovnou se s nepatrným rozdílem umístila Komerční pojišťovna. Mezi další dvě pojišťovny s největším počtem předepsaného pojistného patří Pojišťovna CARDIF PRO VITA a Pojišťovna České

spořitelny. Nejmenší podíl na trhu pak zaujímá Hasičská vzájemná pojišťovna. Celkový přehled pojišťoven je uveden v tab. 3.4.

Tab. 3.4: Předepsané pojistné v roce 2007 u pojištění pro případ smrti

Pojišťovna	Předepsané pojistné v tis. Kč
Česká podnikatelská pojišťovna, a.s.	216 870
Komerční pojišťovna, a.s.	216 764
Pojišťovna CARDIF PRO VITA, a.s.	203 395
Pojišťovna České spořitelny, a.s.	113 814
ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro ČR	90 835
Česká pojišťovna a.s.	73 096
UNIQA pojišťovna, a.s.	70 846
Allianz pojišťovna, a.s.	64 472
Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.	51 511
PRVNÍ AMERICKO-ČESKÁ POJIŠTOVNA, a.s.	47 024
Generali Pojišťovna a.s.	37 641
Kooperativa, pojišťovna, a.s.	37 078
AXA životní pojišťovna, a.s.	29 344
Aviva životní pojišťovna, a.s.	7 950
VICTORIA VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s.	6 819
AEGON Pojišťovna, a.s.	1 480
ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB	1 117
Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.	136

Zdroj: ČAP – Výsledky členů 2007

Pro srovnání nabídky produktů dočasného pojištění pro případ smrti bylo vybráno následujících pět pojišťoven: Česká pojišťovna a.s., Pojišťovna České spořitelny, a.s., Allianz pojišťovna, a.s., Generali Pojišťovna a.s. a AEGON Pojišťovna, a.s.

Zvolené pořadí pojišťoven je podle předepsaného pojistného v roce 2007 dle podílu na trhu životního pojištění.

3.2 Česká pojišťovna a.s.

Česká pojišťovna je univerzální pojišťovnou s dlouholetou a bohatou tradicí v životním i neživotním pojištění. Od znovuzavedení konkurenčního prostředí v roce 1991 je největší pojišťovnou na českém pojistném trhu.

Česká pojišťovna poskytuje jak individuální životní a neživotní pojištění, tak i pojištění pro malé, střední a velké klienty v oblasti průmyslových a podnikatelských rizik. Má přibližně 4 900 zaměstnanců a 6 000 obchodních zástupců, kteří pracují v 70 agenturách a na více než 700 obchodních místech.

Tradice České pojišťovny se odvíjí nepřetržitě od roku 1827, kdy byla v Praze založena První česká vzájemná pojišťovna. Ta zpočátku provozovala pouze požární pojištění nemovitostí. V druhé polovině 19. století již byla První česká vzájemná pojišťovna tak silná instituce, že ji neotřásly ani náhrady škod po řadě velkých požárů koncem století včetně vůbec největší pojistné události v 19. století, jímž byl požár rozestavěného Národního divadla.

Počátkem 20. století začala První česká vzájemná pojišťovna nabízet svým klientům také životní pojištění, pojištění proti vloupání a pojištění zákonné odpovědnosti a úrazu. Po roce 1948 vznikla jediná Československá pojišťovna, která si monopolní postavení držela až do roku 1991, kdy byl zákonem o pojišťovnictví otevřen trh a umožněn vstup dalších pojišťoven. Do konce roku 1999 vzniklo na českém trhu 42 pojišťoven. I v dnešním vysoce konkurenčním prostředí si Česká pojišťovna stále drží své výsadní právo, viz www.ceskapojistovna.cz (2009).

Česká pojišťovna zaujímá první místo na českém pojistném trhu již řadu let. Důvěru v ni mají jak klienti, tak také odborníci a organizátoři prestižních soutěží a výzkumů, kteří ji v minulosti už několikrát ocenili různými oceněními, jako je např. Pojišťovna roku, Nejdůvěryhodnější značka, Czech Top 100 nebo Olympijská značka.

Paleta nabídky pojistných produktů České pojišťovny je velmi široká. Pojišťovna nabízí jak produkty zaměřené na pojištění osob, tak i pojištění určené pro firmy. U pojištění osob je možné vybírat z deseti produktů a lze zde najít všechny druhy životního pojištění. Nejvíce však převládá kapitálové životní pojištění. U pojištění firem jsou nabízeny čtyři produkty a je možné vybírat z kapitálového, investičního nebo rizikového pojištění.

Asi mezi nejznámější produkty životního pojištění, které Česká pojišťovna nabízí, patří životní pojištění DYNAMIK Plus nebo dětské pojištění SLUNÍČKO.

Dočasné pojištění pro případ smrti se u České pojišťovny objevuje ve dvou variantách. Jedná se o Rizikové životní pojištění a Úvěrové životní pojištění. Obě tato pojištění mají náležitosti dočasného pojištění pro případ smrti, tedy neobsahují spořicí složku.

Rizikové životní pojištění

Rizikové životní pojištění slouží primárně k zajištění příbuzných a blízkých osob. Zajišťuje nejen rodinu v případě tragické události, ale lze s ním také zabezpečit pojištění úvěrů, půjček a investic.

Mezi výhody tohoto pojištění patří velmi nízké pojistné a možnost vinkulace, která zajistí případné pohledávky u peněžního ústavu v případě úmrtí pojištěného.

Úvěrové životní pojištění

Úvěrové životní pojištění slouží k pojištění úvěrů, půjček nebo investic. Pojistku je možné tzv. vinkulovat ve prospěch finančního ústavu, u něž je půjčka poskytnuta. V případě smrti pojišťovna vyplatí peníze bance a úvěr tak splatí.

Základním pojištěním je pojištění pro případ smrti z jakýchkoliv příčin s klesající pojistnou částkou. Klesající pojistná částka podle zvoleného úrokového pásma umožňuje pojištění na pojistnou částku, která odpovídá snižujícímu se zůstatku poskytnutého úvěru.

Úvěrové pojištění nabízí také možnost připojištění. Jedná se pouze o pojištění zproštění od placení pojistného. Toto připojištění zaručuje, že v případě přiznání plného invalidního důchodu je pojistník osvobozen od placení pojistného.

3.3 Pojišťovna České spořitelny, a.s.

Pojišťovna České spořitelny byla založena v roce 1992 českým soukromým kapitálem. Svou pojišťovací činnost zahájila v lednu roku 1993 pod názvem Živnostenská pojišťovna. Jejím cílem bylo poskytovat pojišťovací služby především pro nastupující podnikatelskou sféru. S postupným rozvojem pojišťovacích služeb, začala pojišťovna nabízet také produkty pro občanskou veřejnost.

Důležitým mezníkem v historii pojišťovny byl v roce 1995 kapitálový vstup České spořitelny, který přinesl kromě potřebného kapitálu také zázemí nejsilnější finanční skupiny v

České republice. Na konci roku 2000 vstoupil do Pojišťovny České spořitelny nový akcionář. Tímto akcionářem byla největší rakouská životní pojišťovna Sparkassen Versicherung, člen Finanční skupiny Erste Bank. V roce 2003 prodala Pojišťovna České spořitelny svou neživotní část pojišťovny společnosti Kooperativa a od roku 2004 se pojišťovna specializuje pouze na prodej životního pojištění. Pojišťovna České spořitelny je od září 2008 součástí pojišťovací skupiny Vienna Insurance Group, viz www.pojistovnacs.cz (2009).

V posledních dvou letech získala tato pojišťovna tři ocenění. První z nich je Pojišťovna roku 2007 v životním pojištění, kterou uděluje Asociace pojišťovacích makléřů, další dvě pak obdržela v roce 2008 za pojištění FLEXI INVESTOR.

Pojišťovna České spořitelny nabízí deset různých pojištění. V nabídce lze najít všechny druhy životního pojištění. K dočasnému pojištění pro případ smrti, které pojišťovna nabízí, patří Úvěrové životní pojištění HYPOTÉKA a Pojištění k úvěrům České spořitelny.

Úvěrové životní pojištění HYPOTÉKA

Úvěrové životní pojištění HYPOTÉKA je pojištění nesplaceného zůstatku úvěru dlužníka ve prospěch finančního subjektu, který hypotéku nebo půjčku poskytl. Pojištění se sjednává pro případ smrti, volitelně se lze připojistit na rizika velmi vážných onemocnění, invalidity a dlouhé pracovní neschopnosti z důvodu úrazu či nemoci.

V případě velmi vážného onemocnění (infarkt myokardu, rakovina, totální ledvinové selhání, slepota, koma, Alzheimerova choroba, atd.) u pojištěného, je vyplacena částka ve výši nesplaceného zůstatku úvěru k datu diagnózy či operace velmi vážného onemocnění (vč. úroků a poplatků), nejvýše však do výše sjednané pojistné částky dle pojištěné části úvěru v %. Max. pojistná částka je 2,5 mil. Kč. Do doby tří měsíců od počátku pojištění není pojistitel povinen platit. Pojištění může být sjednáno do max. vstupního věku 65 let. Výplatou pojistného plnění pojistná smlouva končí.

V případě, že bude pojištěnému v průběhu trvání pojištění přiznán plný invalidní důchod podle platných předpisů o sociálním zabezpečení, z důvodu úrazu nebo nemoci, nejdříve však po jednom roce od počátku pojištění, vyplátí pojistitel pojistné plnění ve výši max. 12 měsíčních splátek úvěru od data přiznání plného invalidního důchodu. Při následném potvrzení trvání plného invalidního důchodu vyplátí pojistitel jednorázově plnění ve výši celého nesplaceného zůstatku úvěru, max. do výše pojistné částky dle úvěrové smlouvy odpovídající pojištěné části úvěru v %. Max. pojistná částka je 2,5 mil Kč a pojištění může

být sjednáno do max. vstupního věku 65 let. Výplatou celého nesplaceného zůstatku úvěru pojistná smlouva končí.

V pojištění dlouhodobé pracovní neschopnosti je pojistnou událostí jakékoliv onemocnění nebo úraz, jejichž průběh je lékařsky potvrzen vystavenou pracovní neschopností. Pojistné plnění je vypláceno následně od 29. dne trvání pracovní neschopnosti za každý měsíc pracovní neschopnosti ve výši měsíční splátky úvěru. Max. je však vypláceno 11 splátek úvěru dle pojištěné části úvěru v %.

Pojištění k úvěrům České spořitelny

Pojištění k úvěrům České spořitelny je poskytováno pouze klientům, kteří mají úvěr u České spořitelny. Toto pojištění zajišťuje splácení úvěru v případě dlouhodobé pracovní neschopnosti, ztráty zaměstnání, plné invalidity a úmrtí.

Velkou výhodou tohoto pojištění je jeho jednoduchost a komfortnost. Klient pouze vysloví souhlas s podmínkami pro vstup do pojištění. Nemusí podstoupit lékařskou prohlídku ani vyplňovat složité formuláře. Poplatek za pojištění je inkasován společně s poplatkem za správu a vedení úvěrového účtu.

Pojištění je rozděleno na dva soubory. Každý klient si může vybrat, který z těchto souborů si zvolí pro svoje pojištění.

Soubor pojištění A (základní) pojišťuje rizika dlouhodobé pracovní neschopnosti, plnou invaliditu a úmrtí. K tomuto souboru jsou kladeny podmínky, které musí být splněny. Pojištěný musí být mladší 60 let a podle svého vědomí zdrav. Nesmí být v pravidelné lékařské péči ani pod pravidelným lékařským dohledem v důsledku zjištěného chronického onemocnění s trvalým užíváním léků. Nesmí být v pracovní neschopnosti nebo za uplynulých 12 měsíců pracovní neschopnost nebyla delší než 30 po sobě jdoucích dní.

Soubor pojištění B poskytuje více pojistné ochrany a pojišťuje rizika ztráty zaměstnání, dlouhodobé pracovní neschopnosti, plné invalidity a úmrtí. Také zde se musí splnit určité podmínky. Pojištěný musí splnit podmínky pro Soubor pojištění A. Musí být zaměstnán v pracovním poměru sjednaném na dobu neurčitou nebo být zaměstnán v pracovním poměru nepřetržitě též v předcházejících 12 měsících či nebýt ve zkušební době.

Pojištění k úvěrům České spořitelny je výhodné také pro osoby samostatně výdělečně činné. I přesto, že je pojištěný OSVČ, může si sjednat Soubor pojištění B. Pojišťovna v tomto případě nebude plnit riziko ztráty zaměstnání, ale v případě pracovní neschopnosti bude pojištěnému poskytnuto pojistné plnění ve výši dvojnásobku pravidelných měsíčních splátek úvěru.

3.4 Allianz pojišťovna, a.s.

Allianz pojišťovna je stoprocentní dceřinou společností předního světového pojišťovacího koncernu Allianz SE. Na český trh vstoupila v roce 1993 a během svého působení v České republice se vypracovala mezi tři největší české pojišťovny.

Ve svých začátcích nabízela pojišťovna pouze životní pojištění, ale dnes svou šíří produktů dokáže uspokojit potřeby každého zákazníka. Nabízí pojištění privátního majetku a pojištění odpovědnosti za škodu, majetkové pojištění pro podnikatele a pojištění průmyslových rizik, od roku 1995 také havarijní pojištění a cestovní pojištění. V roce 1999 začala také nabízet povinné ručení.

Na území České republiky má Allianz pojišťovna 11 oblastních ředitelství, která řídí více než 1600 pojišťovacích poradců, viz www.allianz.cz (2009).

Pojišťovna Allianz nabízí širokou paletu produktů, které jsou určené jak pro děti, studenty, tak i pro dospělé. Je možné vybírat z investičních pojištění, důchodových pojištění, kapitálových pojištění a rizikových pojištění. Dočasné pojištění pro případ smrti nabízí pojišťovna pouze jedno a to Allianz rizikové pojištění.

Allianz rizikové pojištění

Allianz rizikové pojištění slouží k zajištění úvěru, půjček, hypoték nebo k zabezpečení blízkých osob. Pojistné plnění je možné vázat ve prospěch peněžního ústavu. Pojištění lze sjednat s pevnou nebo proměnnou pojistnou částkou a tuto částku je možné také upravovat. Další možností tohoto pojištění je jednorázově placené pojistné nebo běžně placené pojistné.

Pojistná ochrana se dá rozšířit o připojištění pro případ smrti, připojištění pro případ závažných onemocnění nebo smrti, připojištění pro případ plné invalidity, úrazové připojištění, připojištění pro případ pobytu v nemocnici, připojištění pro případ pracovní neschopnosti a připojištění zproštění od placení pojistného.

3.5 Generali Pojišťovna a.s.

Generali Pojišťovna a.s. je komplexním pojišťovacím ústavem, pro který pracuje bezmála 3000 zaměstnanců a spolupracovníků v celé České republice. Široký pojistný program zahrnuje pojištění osob, majetku, odpovědnosti, motorových vozidel i průmyslových

a podnikatelských rizik. Pojišťovna klade důraz na vysokou kvalitu pojistných produktů a dokonalý a rychlý servis na všech úrovních činností.

Pobočka Assicurazioni Generali byla v Praze založena již v roce 1832. V roce 1920 zde působila pojišťovna Moldaiva Generali a v roce 1939 se tato společnost sloučila s další pojišťovnou Soekuritas. Generali u nás úspěšně působila až do roku 1945, kdy došlo dekretem prezidenta republiky ke znárodnění soukromých pojišťoven.

V roce 1993 se Generali vrátila zpět do České republiky jako jedna z nejsilnějších a nejspolehlivějších pojišťoven. Jako akciová společnost působí Generali od ledna 1995, kdy došlo ke změně právního statutu. Organizační složka mezinárodního pojišťovacího koncernu Erste Allgemeine Versicherungs-AG se transformovala do Generali Pojišťovna a.s.

Významným milníkem v novodobé historii společnosti bylo převzetí pojišťovny Zürich k 1. lednu 2003, které znamenalo především posílení pozice v oblasti pojištění motorových vozidel i dalších odvětví neživotního pojištění. Další klíčovou událostí byl vstup pojišťovny Generali mezinárodního pojišťovacího gigantu Generali PPF holding v roce 2008, viz www.generali.cz (2009).

Pojišťovna Generali svou nabídkou pokrývá veškeré potřeby pojištěných v oblasti životního, nemocenského, úrazového a cestovního pojištění. V rámci životního pojištění je k dispozici široká paleta produktů, které kopírují nejnovější trendy v oblasti spořicí a investičních produktů. Pojišťovna nabízí deset různých produktů a z oblasti dočasného pojištění pro případ smrti lze nalézt Pojištění úvěru a Rizikové životní pojištění.

Rizikové životní pojištění

Rizikové životní pojištění kryje pouze riziko smrti. Pojistné plnění je vypláceno oprávněné osobě v případě smrti pojištěného. Toto pojištění je nabízeno ve dvou formách a to jako Rizikové životní pojištění za běžně placené pojistné a Rizikové životní pojištění se snižující se pojistnou částkou za běžné jednorázově placené pojistné.

Rizikové životní pojištění za běžně placené pojistné poskytuje pojistnou ochranu pro případ úmrtí pojištěné osoby. Pojistná částka bude za těchto okolností vyplacena oprávněné osobě, což zamezí negativním dopadům, které by plynuly z finančních závazků zesnulého a které by jeho smrtí přešly na pozůstalé. Toto pojištění může sloužit také jako dodatečná ochrana k existujícímu pojištění pro případ smrti nebo dožití. Po uplynutí pojistné doby zaniká pojištění bez jakýchkoliv nároků. Výhodou tohoto pojištění je jeho nízká cena.

U druhého typu pojištění se pojistná částka každoročně snižuje o $1/n$ -tinu (kde n je pojistná doba). Pojistné je zároveň placeno po zkrácenou dobu. Toto pojištění je možné použít jako záruku či garanci pro banku nebo spořitelnu, která pojištěnému poskytla finanční pomoc. Pojistná částka je ihned splatná v případě smrti pojištěného a měla by být dostatečná na splacení zbývajících částí úvěru. Na konci pojistné doby pojištění zaniká bez náhrady.

U Rizikového životního pojištění je možná každoroční aktualizace pojistné částky i pojistného díky ochraně před znehodnocením pojištění vlivem inflace. Pojistná ochrana se dá rozšířit o volitelná doplňková připojištění, kterých je celkem deset. Mezi tato připojištění patří např. připojištění pro případ smrti způsobené úrazem, připojištění plné invalidity, připojištění závažných onemocnění nebo denní odškodné za dobu nezbytného léčení úrazu.

Pojištění úvěru

Pojištění úvěru je vytvořeno pro lidi, kteří se rozhodli postavit si vlastní dům nebo koupit nový byt na hypotéku a chtějí mít jistotu, že o nemovitý majetek v důsledku jejich smrti či úrazu nepřijdou, popř. úvěrem nezatíží své blízké. Pojištění zaručuje, že pokud v případě pojistné události nebudou moci splácet úvěr, bude tento úvěr uhrazen pojišťovnou.

Pojištění úvěru se skládá z některého z rizikových pojištění a dále je tento produkt obohacen o úrazové připojištění. Rizikové pojištění může být pouze pro případ smrti nebo pro případ smrti se snižující se pojistnou částkou nebo pro případ smrti se snižující se pojistnou částkou a jednorázovým pojistným. Pojistnou ochranu lze rozšířit o volitelná připojištění.

Doplňkové připojištění pro případ smrti způsobené úrazem je splatné, jestliže dojde během doby placení ke smrti úrazem. Doba trvání se musí shodovat s pojistnou dobou hlavního pojištění. Max. pojistná částka nesmí překročit 5 000 000 Kč.

Doplňkové pojištění plné invalidity je splatné, pokud je pojištěnému v průběhu pojištění přiznán plný invalidní důchod a to na dobu delší než jeden rok. Max. pojistná částka je 1 000 000 Kč.

Doplňkové pojištění závažných onemocnění je splatné v případě nároku z tohoto pojištění do tří měsíců ode dne doručení podkladů, které jsou nezbytné pro stanovení rozsahu plnění. Max. pojistná částka činí 1 000 000 Kč. Pojistná doba se pohybuje v intervalu od jednoho roku do 25 let, musí se však rovnat době hlavního pojištění. Po 25 letech toto doplňkové pojištění automaticky zaniká. Za závažné onemocnění se považuje např. srdeční infarkt, AIDS, rakovina, paralýza, encefalitida, mozková obrna nebo těžké popáleniny.

Doplňkové pojištění trvalých následků úrazu s progresivním plněním zaručuje, že zanechá-li úraz pojištěnému trvalé následky, pojistitel vyplatí z pojistné částky tolik procent,

kolika procentům odpovídá podle oceňovací tabulky rozsah trvalých následků. Trvalá invalidita musí nastat během jednoho roku ode dne úrazu. Pojistná částka tohoto doplňku se pohybuje v rozmezí 50 000 Kč – 1 000 000 Kč. Max. pojistné krytí činí tedy 5 000 000 Kč.

Denní odškodné za dobu nezbytného léčení úrazu je pojištění, ve kterém vyplatí pojistitel sjednané denní odškodné za dobu, která odpovídá době průměrného nezbytného léčení podle oceňovací tabulky. Denní odškodné se vyplácí od prvního dne léčení, pokud doba léčení úrazu byla delší než 7 dnů. V případě bezprostřední hospitalizace po úrazu, vyplatí pojistitel dvojnásobek dohodnuté částky za dobu hospitalizace. Max. pojistná částka denního odškodného činí 500 Kč.

Denní odškodné za dobu léčení vyjmenovaných úrazů zaručuje vyplacení částky odpovídající součinu pevně stanoveného počtu dnů léčení a sjednané pojistné částky denního odškodného. V případě hospitalizace vyplatí pojistitel opět dvojnásobek dohodnuté částky za dobu hospitalizace.

Odškodnění definovaných úrazů s asistenčními službami je nové a moderní pojištění, které je kombinací finančního odškodnění a poskytnutí pomoci formou asistence v době omezení soběstačnosti v důsledku úrazu. Asistenční službou se rozumí např. úklid bytu, údržba ošacení, donáška jídla, nákup nebo doprovod k lékaři a na úřady.

Doplňkové pojištění denní dávky při pobytu v nemocnici se vyplácí za každý den nezbytně nutné hospitalizace vzniklé následkem úrazu nebo nemoci ve sjednané denní dávce. Denní dávka je vyplacena od 1. dne pobytu v nemocnici za každý den hospitalizace. Pojistná částka tohoto doplňku je v rozmezí 100 – 2 000 Kč. V případě hospitalizace následkem úrazu vyplatí pojistitel dvojnásobek sjednané denní dávky.

Poslední připojištění je doplňkové pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti. V případě pracovní neschopnosti plní pojistitel denní dávku sjednanou v pojistné smlouvě. Denní dávka se vyplácí od 29. dne pracovní neschopnosti. Pracovní neschopností se rozumí stav, kdy pojištěný v důsledku nemoci nebo úrazu nevykonává ani v omezené míře žádnou výdělečnou činnost. Denní dávka se dá sjednat od 100 Kč do 300 Kč za den.

3.6 AEGON Pojišťovna, a.s.

AEGON vstoupila na český trh v dubnu 2005 a svou obchodní činnost zahájila jako specialista na prodej především investičního životního pojištění. V roce 2007 odstartoval AEGON Penzijní fond. AEGON tak dnes přináší kvalitu a nadstandardní nabídku v oblastech investic, pojištění a penzí.

Hlavní sídlo koncernu AEGON je v holandském Haagu. Klíčové trhy tvoří Holandsko, USA, Kanada a Velká Británie. Mezinárodní expanze však úspěšně pokračuje i do dalších zemí světa jako je Tchaj-wan, Čína, Španělsko, Německo, Hongkong, Indie, Mexiko, Itálie nebo Francie. AEGON je dnes rovněž jednou z nejvýznamnějších institucí v Maďarsku či Polsku. Od roku 2003 působí i na Slovensku, kde výrazně ovlivnil důchodovou reformu. Celosvětově AEGON zaměstnává 30 tisíc lidí.

Společnost AEGON je zařazena mezi firmy, podle nichž se řídí výše Dow-Jonesova Indexu. Agentura Standard & Poor's oceňuje AEGON vysokým ratingem A+. S akciemi společnosti se obchoduje na burzách v Amsterdamu, Londýně, New Yorku i Tokiu, viz www.aegon.cz (2009).

Historické kořeny společnosti sahají až do doby před 160 lety. V té době postupně vzniklo v Holandsku pět významných pojišťoven, na jejichž základě v roce 1983 vyrostl koncern AEGON se sídlem v holandském Haagu. Název společnosti vznikl z iniciál původních pěti firem.

Základem finančních produktů společnosti AEGON je variabilita a flexibilita. Jejich produkty se vždy dokáží přizpůsobit aktuální situaci klienta. Důraz je kladen na vysokou efektivitu zhodnocení vložených finančních prostředků.

Pojišťovna nabízí osm různých životních pojištění. Jedná se o penzijní připojištění, investiční životní pojištění, variabilní životní pojištění, rizikové životní pojištění nebo životní pojištění pro vedení a zaměstnance firem. U vybraných produktů životního pojištění může klient také využít prémiovou doplňkovou službu – lékař na telefonu AEGON Assistance.

Z dočasných pojištění pro případ smrti nabízí pojišťovna dva pojistné produkty a to AEGON Premium a AEGON Move.

AEGON Premium je rizikové životní pojištění se širokou pojistnou ochranou. Pojistnou částku pro případ úmrtí je možné sjednat na vysoké částky prakticky bez horního limitu. Tento produkt navíc přináší novinku na českém trhu – slevu pro nekuřáky a dále obsahuje systém dalších slev pro klienty s nízkým rizikem. K tomuto produktu lze sjednat různé druhy připojištění.

AEGON Move je rizikové pojištění s klesající pojistnou částkou, které slouží k zajištění závazků vyplývajících z hypoték a úvěrů. Pojistná částka u tohoto pojištění

prakticky kopíruje umořování půjček klienta a v každém okamžiku kryje jeho závazky. Principem pojištění je, že v případě pojistné události pojišťovna AEGON plně převezme splácení úvěru a dalších závazků.

Do pojistné smlouvy je možné zahrnout připojištění pro případ 16 závažných onemocnění, jako je např. klíšťová encefalitida nebo meningitida. Mezi další připojištění patří také připojištění převzetí splátek k určenému úvěru v případě plné invalidity jak v důsledku úrazu, tak i nemoci a také připojištění zproštění od placení pojistného v případě přiznání invalidního důchodu pojištěnému.

4 Hodnocení variant

Pro modelový příklad byla zvolena fiktivní postava 27leté vdané ženy, zatím bezdětné, pracující jako veterinární lékařka.

S manželem se rozhodla, že si postaví dům, ve kterém si žena zařídí ordinaci pro svou soukromou veterinární praxi. Jelikož manželé mají jen omezené finanční prostředky, požádali Komerční banku o hypotéční úvěr. Protože žena má vyšší plat než její manžel a zároveň jejich dům bude užívat i jako místo svého zaměstnání, je hypotéční úvěr sjednán na její jméno. Při takhle vysokých částkách žádá banka automaticky, aby si klienti sjednali životní pojištění, které by v případě smrti umožnilo zůstatek úvěru splatit.

Hodnota úvěru je 5 120 000 Kč a je sjednán na 20 let. Úročení je 4%. Čistý měsíční příjem ženy je kolem 30 000 Kč. Její zdravotní stav je bez problémů.

Pro zajištění úvěru může být použito jakékoliv životní pojištění. Avšak mnohé z nich slouží spíše k pojištění pro případ dožití než k pojištění pro případ smrti a jsou proto k tomuto úkolu nevhodná nebo jejich cena je příliš vysoká. K zajištění úvěru, je-li navíc sjednán na vysokou částku, je tudíž nejvhodnější dočasné pojištění pro případ smrti, které bývá také někdy označováno jako „Rizikové životní pojištění“ nebo „Úvěrové životní pojištění“.

Dočasné pojištění pro případ smrti kryje pouze riziko smrti, pokud k ní dojde v průběhu pojistné doby. Jde tedy o čistě rizikové pojištění a nevytváří se zde žádná rezerva pojistného. Po uplynutí pojistné doby je pojištění ukončeno bez výplaty jakékoliv částky. Rizikové životní pojištění jako takové nelze odečíst z daňového základu.

Dočasné pojištění pro případ smrti je možné sjednat ve dvou variantách. V rámci základní podoby tohoto pojištění se uplatňuje pevně stanovená pojistná částka po celou dobu pojištění, ale může být uplatněno také dočasné pojištění s klesající pojistnou částkou, které je určeno především k zajištění úvěru.

Na trhu existuje mnoho pojišťoven, které tento druh pojištění nabízí. Pro vypracování této práce bylo osloveno celkem deset pojišťoven, ať už osobním kontaktem nebo pomocí elektronické pošty. Některé pojišťovny byly informačně vstřícné, některé méně vstřícné a např. ING Životní pojišťovna N.V., pojišťovna Kooperativa nebo Komerční pojišťovna neposkytly informace žádné.

Veškeré informace o produktech byly čerpány z internetových stránek pojišťoven nebo z materiálu, které pojišťovny samy poskytly. Celková informovanost o všech pojistných produktech na webech pojišťoven je slabá a v případě produktů dočasného pojištění pro případ smrti téměř žádná.

Jelikož parametry nabízených pojistných produktů nejsou stejné, byly určeny dvě podmínky, které musí dané pojištění splňovat. Musí se tedy jednat o běžně placené pojistné, jehož frekvence placení je jednou za měsíc a dále musí platit, že k pojištění nebude sjednáno žádné připojištění, půjde jen o výpočet čistě rizikové složky.

4.1 Česká pojišťovna a.s.

Česká pojišťovna nabízí dva produkty dočasného pojištění pro případ smrti. První z nich je Rizikové životní pojištění, které slouží především k finančnímu zabezpečení nejbližších osob pojištěného. Může být samozřejmě použito i k zajištění úvěru nebo hypotéky, ale k tomuto účelu Česká pojišťovna nabízí samostatné pojištění a to Úvěrové životní pojištění. Pro tuto práci bylo proto vybráno Úvěrové životní pojištění.

Úvěrové životní pojištění České pojišťovny je dočasné pojištění pro případ smrti za běžné pojistné s klesající pojistnou částkou. Účelem pojištění je zabezpečit úhradu úvěru peněžnímu ústavu. Pojistná částka v případě smrti pojištěného se vyplátí přednostně peněžnímu ústavu, který úvěr poskytl.

Zemře-li pojištěný v době trvání pojištění, nikoli následkem sebevraždy, vyplátí se pojistná částka pro příslušný rok trvání pojištění, ve kterém došlo ke smrti pojištěného. Zemře-li pojištěný kdykoliv během trvání pojištění následkem sebevraždy, pojištění zanikne bez náhrady. Dožije-li se pojištěný konce pojištění, pojištění zanikne také bez náhrady.

Nejnižší vstupní věk pro sjednání pojištění je 18 let, nejvyšší pak 69 let. Pojistnou dobu lze sjednat na 1 rok až 40 let. Součet vstupního věku a pojistné doby však nesmí přesáhnout 70 let. Doba placení pojistného je shodná s pojistnou dobou.

Min. pojistná částka pro toto pojištění je 100 000 Kč, max. pak není stanovena. Min. platba pojistného je 200 Kč za měsíc, max. pak opět není stanovena.

Při sjednávání tohoto pojištění na menší pojistné částky, se dokládá pouze zdravotní dotazník. Nezkoumají se ani příjmy pojištěného, ani jeho koníčky nebo zájmy. Jelikož je ale v

mém příkladě pojištění sjednáno na vysokou pojistnou částku, je vyžadován jednak finanční dotazník, zdravotní dotazník a také lékařská prohlídka.

K pojištění lze sjednat pouze jedno připojištění a to připojištění zproštění od placení pojistného.

Pokud by se fiktivní postava ženy chtěla pojistit u České pojišťovny, platila by měsíční pojistné v hodnotě 307 Kč. Celkové roční pojistné by pak vyšlo na 3 684 Kč. Souhrn pojistného za celou dobu trvání úvěru by činil 73 680 Kč. Originální výpočet pojistného od pojišťovny je zobrazen v příloze č. 1.

Jestliže by žena měla zájem i o připojištění, pojištění by se ji zvýšilo o 5 Kč za měsíc. Ročně by tedy platila 3 744 Kč a za celou dobu trvání pojištění by zaplatila celkem 74 880 Kč.

Při placení pojistného jiným způsobem než měsíčním, je poskytnuta % sleva na pojistném.

4.2 Pojišťovna České spořitelny, a.s.

Pojišťovna České spořitelny nabízí také dva produkty dočasného pojištění pro případ smrti. Oba tyto produkty jsou zaměřené na zabezpečení úvěru. Avšak Připojištění k úvěrům České spořitelny je nabízeno pouze klientům, kteří mají úvěr nebo hypotéku u České spořitelny. Jelikož v modelové situaci je úvěr sjednán u Komerční banky, jediné pojištění, které je možné v této situaci sjednat, je Úvěrové životní pojištění HYPOTÉKA.

Úvěrové životní pojištění HYPOTÉKA od Pojišťovny České spořitelny je pojištění nesplaceného zůstatku úvěru uzavírané ve prospěch subjektu, který poskytl úvěr nebo hypotéku. Pojištění je možné sjednat ke všem typům úvěrů a hypoték. Pojistná smlouva se může vztahovat pouze k jednomu úvěru, tedy k jedné úvěrové smlouvě a sjednává se vždy pro jednu pojištěnou osobu.

V případě smrti pojištěného v době trvání pojištění je vyplacena částka ve výši nesplaceného zůstatku úvěru k datu úmrtí včetně úroků a poplatků, nejvýše však do výše sjednané pojistné částky dle pojištěné části úvěru v %.

Min. vstupní věk pro sjednání pojištění je 18 let (dovršených), max. věk pak 69 let. Pojištění lze sjednat max. do věku 70 let. Pojistná doba je shodná s dobou splácení úvěru. Pojištění je možné sjednat min. na 1 rok, max. až na 30 let.

Min. ani max. pojistná částka není stanovena.

Návrh na uzavření Úvěrového životního HYPOTÉKA obsahuje devět zdravotních dotazů, které je nutné zodpovědět. K návrhu se dále přikládá kopie úvěrové smlouvy nebo potvrzení peněžního ústavu, že výše úvěru, uvedená v návrhu odpovídá poskytnuté výši úvěru, resp. nesplaceného zůstatku úvěru a doba trvání pojištění uvedená v návrhu odpovídá předpokládané době splácení poskytnutého, resp. nesplaceného zůstatku úvěru. U tohoto pojištění není rozlišována riziková skupina.

K tomuto pojištění lze sjednat tři připojištění. Těmito připojištěními jsou připojištění pro případ plné invalidity z důvodu úrazu nebo nemoci, připojištění velmi vážných onemocnění a doplňkové připojištění pro případ dlouhodobé pracovní neschopnosti.

U Úvěrového životního pojištění HYPOTÉKA by měsíční pojistné činilo 431 Kč. Roční pojistné by tedy vyšlo na 5 172 Kč a celkové na 103 440 Kč. Výpočet pojistného poskytnutý pojišťovnou je zobrazen v příloze č. 2.

U Pojišťovny České spořitelny jsou poskytovány slevy podle frekvence placení. Pokud by se pojistné platilo ročně, zaplatila by žena 4 834 Kč a ušetřila by 293 Kč každý rok. Při jednorázovém zaplacení pojistného by celková částka činila 75 893 Kč, což představuje konečný rozdíl 27 547 Kč.

U jednotlivých druhů připojištění je pojistné stanoveno na základě jednotlivých sazebníků.

4.3 Allianz pojišťovna, a.s.

V nabídce produktů pojišťovny Allianz je možné najít pouze jedno dočasné pojištění pro případ smrti a tím je Allianz rizikové pojištění.

Allianz rizikové pojištění je nabízeno ve dvou variantách. Jedno z nich je pojištění s konstantní pojistnou částkou a druhé je pojištění s lineárně klesající částkou. Při obou těchto variantách je poskytována 15 % sleva při vinkulaci. Další možností je placení pojistného v určitých intervalech nebo jednorázově placené pojistné.

Min. vstupní věk pojištěného je 18 let, max. 75 let. Min. pojistná doba je 5 let a pojištění lze sjednat max. do věku 85 let.

Min. pojistná částka je 500 000 Kč, max. pak není omezena. Minimální měsíční pojistné musí činit alespoň 300 Kč. Podrobnější informace jsou popsány v příloze č. 3.

Při sjednávání pojistné smlouvy se vyplňuje dotazník o zdravotním stavu. Pokud je pojistná smlouva sjednána na vyšší částku, je nutná lékařská prohlídka. Individuálně mohou být vyžádány i podklady k vyhodnocení finančního rizika.

K pojištění je možné sjednat osm různých připojištění. Jedná se o připojištění pro případ smrti s odloženou výplatou, připojištění pro případ závažných onemocnění nebo smrti, připojištění pro případ plné invalidity, úrazové připojištění s nebo bez ocenění zdravotního stavu, připojištění pro případ pobytu v nemocnici, připojištění pro případ pracovní neschopnosti, připojištění zproštění od placení pojistného (z důvodu plné invalidity) a také připojištění zproštění od placení pojistného (z důvodu plné invalidity následkem úrazu).

Většina připojištění má pojistné určené sazebníkem. Úrazová připojištění mají pojistné jednotné pro různé věkové skupiny a pro muže a ženy je určeno jednotkovou pojistnou částkou. Připojištění zproštění od placení pojistného mají určenou jednotnou procentní sazbu pro všechny věkové kategorie a pohlaví.

Pokud by si žena vybrala Allianz rizikové pojištění s klesající pojistnou částkou, platila by měsíčně v průměru 614 Kč. Ročně to vyjde na 7 368 Kč a celkově na 147 360 Kč.

Pojištění s konstantní pojistnou částkou by stálo 1 149 Kč. Ročně by to tedy dělalo 13 788 Kč. Za celou dobu pojištění by zaplatila 275 760 Kč.

4.4 Generali pojišťovna a.s.

Pojišťovna Generali nabízí také dva produkty dočasného pojištění pro případ smrti. Jedná se o Rizikové pojištění a Pojištění úvěru. Jelikož Pojištění úvěru je konstruováno přímo na zajištění úvěru, je použito pro výpočet modelové situace.

Pojištění úvěru se skládá z některého z rizikových pojištění a dále je tento produkt obohacen o úrazové pojištění. Pojištění je možné sjednat ve dvou variantách a to buď jako pojištění s konstantní pojistnou částkou nebo jako pojištění s klesající pojistnou částkou.

Min. vstupní věk je 15 let, max. pak 70 let. Pojištění lze sjednat na dobu 1 roku nebo až na 30 let. Min. pojistná částka je stanovena na 50 000 Kč, max. je následně omezena na 7 500 000 Kč.

K pojištění lze sjednat i devět různých připojištění. Jsou to doplňkové připojištění pro případ smrti způsobené úrazem, doplňkové připojištění plné invalidity, připojištění závažných onemocnění, připojištění trvalých následků úrazu s progresivním plněním, denní odškodné za

dobu nezbytného léčení úrazu, denní odškodné na dobu léčení vyjmenovaných úrazů, odškodnění definovaných úrazů s asistenčními službami, doplňkové připojištění denní dávky při pobytu v nemocnici a také doplňkové připojištění denní dávky při pracovní neschopnosti.

Pokud by si žena sjednala rizikové životní pojištění s klesající pojistnou částkou, zaplatila by měsíčně 760 Kč, viz příloha č. 4. Ročně je to 9 120 Kč. U tohoto pojištění se ale platí pouze dvanáct let. Celková suma za toto období by činila 109 440 Kč.

Měsíční částka, kterou by žena platila, pokud by si sjednala Pojištění úvěru s konstantní pojistnou částkou, je 1 014 Kč, viz příloha 5. Ročně by žena zaplatila 12 168 Kč a celkově by to činilo 243 360 Kč. Pojistné by se platilo po celou dobu pojištění, tedy dvacet let.

4.5 AEGON Pojišťovna, a.s.

V nabídce produktů pojišťovny AEGON lze najít dva produkty dočasného pojištění pro případ smrti. Jsou to pojištění AEGON Premium a AEGON Move. AEGON Premium je opět pouze rizikové životní pojištění a AEGON Move je zaměřeno na pojištění úvěru.

Pojištění **AEGON Move** je rizikové životní pojištění s lineárně klesající pojistnou částkou, která je snižována na každé výročí o stejnou částku. U tohoto produktu se běžné pojistné platí po zkrácenou dobu. Pojistné je možné platit v měsíčních, čtvrtletních, půlročních nebo ročních splátkách. Při jiném než měsíčním splácení je poskytnuta sleva.

Vstupní věk klienta je min. 18 let, max. pak 60 let. Min. pojistná doba je 5 let, max. 30 let. Klient může být pojištěn max. do věku 65 let.

Min. pojistná částka není stanovena. Do 4 mil. Kč pojistí pojišťovna klienta ihned, v případě, že se jedná o pojištění na vyšší částku, posílá pojišťovna případ zajistiteli, který případ individuálně posoudí. Avšak částka, na kterou se dá pojistit, není v podstatě nějak omezena. Min. měsíční pojistné musí činit alespoň 400 Kč.

Při sjednávání smlouvy se nezkoumá ani příjem či jiné informace, pouze je předkládán zdravotní dotazník nebo je žádán výpis ze zdravotní dokumentace či lékařská prohlídka. Záleží zde na věku klienta a pojistné částce.

K pojištění lze sjednat i připojištění. Jedná se o připojištění pro případ 15 závažných onemocnění, připojištění převzetí splátek k určenému úvěru v případě plné invalidity jak v důsledku úrazu tak i nemoci. Připojištění jsou určena sazebníkem.

Pojištění AEGON Move u pojišťovny AEGON by vyšlo měsíčně na 870 Kč. Roční pojištění tedy vyjde na 10 440 Kč. Jelikož se pojistné platí po zkrácenou dobu, v tomto případě je to 15 let, stálo by celkové pojistné 156 600 Kč.

4.6 Shrnutí

Na českém pojistném trhu nabízelo v roce 2007 životní pojištění celkem 19 pojišťoven. V roce 2008 vzrostl tento počet na 20. Pojištěním pro případ smrti se zabývá zhruba 18 pojišťoven, což představuje největší počet ze všech nabízených druhů životního pojištění. Dočasné pojištění pro případ smrti, nebo také rizikové životní pojištění je jedno ze základních pojištění, které existuje na českém trhu již řadu let. Navzdory tomu, že poměr ceny a výkonu u něj vychází mnohem lépe než u ostatních životních pojistek, sjednává si jej stále relativně málo klientů.

Pro výpočet modelové situace bylo vybráno pět pojišťoven. Česká pojišťovna byla zvolena díky tomu, že je nejúspěšnější pojišťovnou na českém trhu a své prvenství si drží již řadu let. Ostatní pojišťovny byly vybrány díky poskytnutým informacím. Do výběru byla pro srovnání zařazena i pojišťovna AEGON, která zaujímá na pojistném trhu spíše spodní příčky pomyslného žebříčku.

Přehled pojistného u všech pojištění je uveden v tab. 4.1 a tab. 4.2.

Tab. 4.1: Přehled pojistného u pojištění na klesající pojistnou částku

Pojišťovna	Název pojištění	Měsíční pojistné (v Kč)	Celkové pojistné (v Kč)
Česká pojišťovna	Úvěrové životní pojištění	307	73 680
Pojišťovna České spořitelny	Úvěrové životní pojištění HYPOTÉKA	431	103 440
Allianz pojišťovna	Allianz rizikové pojištění	614	147 360
Generali pojišťovna	Pojištění úvěru	760	109 440
AEGON Pojišťovna	AEGON Move	870	156 600

Nejlevnější variantou dočasného pojištění pro případ smrti, které slouží k zajištění úvěru, vyšlo jednoznačně Úvěrové životní pojištění od České pojišťovny. I přesto, že by žena byla pojištěna na velmi vysokou pojistnou částku, a to na 5 120 000 Kč, platila by pouze 307 Kč měsíčně. Oproti druhé nejlepší variantě, je toto pojištění na zaplaceném měsíčním pojistném levnější o 124 Kč a v celkové částce se liší o 29 760 Kč. Nevýhodou tohoto pojištění je, že lze sjednat pouze jediné připojištění oproti ostatním možnostem. Avšak pokud klient žádá pouze pojištění pro případ smrti, je toto pojištění tou nejlepší volbou.

Další dvě pojištění a to Úvěrové životní pojištění HYPOTÉKA od Pojišťovny České spořitelny a Pojištění úvěru od Generali pojišťovny se na celkovém zaplaceném pojistném liší pouze o 6 000 Kč. Měsíční pojistné u Generali pojišťovny je sice o 329 Kč dražší než pojištění od Pojišťovny České spořitelny, ale pojistné se platí po zkrácenou dobu 12-ti let. Výhodou tohoto pojištění je také rozsáhlá pojistná ochrana, protože již v základní podobě obsahuje úrazové pojištění a lze k němu sjednat až devět různých připojištění.

Pojištění u pojišťoven Allianz a AEGON jsou pak značně finančně náročnější. Zde se celkově zaplacené pojistné pohybuje okolo 150 000 Kč. Měsíční pojistné u pojišťovny Allianz je sice 614 Kč, což představuje variantu, která se pohybuje přesně uprostřed, ale celkově zaplacené pojistné pak vyjde více, než u ostatních pojištění. Výhodou tohoto pojištění je jeho široká pojistná ochrana, protože je možné sjednat až osm různých připojištění.

Nejdražší možností z tohoto výběru je pak pojištění AEGON Move od Pojišťovny AEGON. I přesto, že je pojistné placeno po zkrácenou dobu 15-ti let, měsíční platba vyjde na 870 Kč, což představuje rozdíl 563 Kč oproti nejlevnějšímu pojištění od České pojišťovny. Celková částka na zaplaceném pojistném činí 156 600 Kč. Opět rozdíl mezi zaplaceným pojistným u České pojišťovny a u AEGON Pojišťovny je velmi výrazný a liší se o 82 920 Kč.

Tab. 4.2: Přehled pojistného u pojištění na konstantní pojistnou částku

Pojišťovna	Název pojištění	Měsíční pojistné (v Kč)	Celkové pojistné (v Kč)
Allianz pojišťovna	Allianz rizikové pojištění	1 149	275 760
Generali pojišťovna	Pojištění úvěru	1 014	243 360

Z tab. 3.2 je patrné, že pojištění na konstantní pojistnou částku je jednou tak dražší, než pojištění na klesající pojistnou částku. Je to způsobeno tím, že pojistná ochrana je v

každém roce pojištění pořád stejně vysoká a tedy v případě smrti pojištěné ženy, by pojistná částka zaplatila jak vzniklý dluh zemřelé, tak by zlepšila i finanční situaci manžela.

Jediné dvě pojišťovny, které nabízí pojištění na konstantní pojistnou částku jsou pojišťovny Allianz a Generali. Levnější z těchto dvou pojištěk je Pojištění úvěru od pojišťovny Generali. Rozdíl mezi měsíčním pojistným je 135 Kč, celkové pojistné se pak liší o 32 400 Kč. U obou dvou pojišťoven se pojistné platí po celou dobu pojištění. Rozdíl není ani v připojištění, protože u každého pojištění jsou nabízeny zhruba stejné produkty.

Jednoznačně lze říci, že i přesto, že se jedná o jeden a stejný typ pojištění, existuje na trhu mnoho variant a jeho kombinací. Každá pojišťovna má na tento produkt odlišné nároky a tudíž jej nabízí s různými parametry. Základní znaky jako je vstupní věk, doba pojištění nebo částka, na kterou se dá pojistit jsou většinou přibližně stejné, ale cena, za kterou lze tento produkt koupit se značně liší. Hraje zde určitě důležitou roli jak velikost pojišťovny, tak počet klientů sjednávající si dané pojištění. Např. Hasičská vzájemná pojišťovna by takovou klientku z modelové situace ani nepojistila, protože se jedná o malou pojišťovnu a na tak vysoké částky nepojišťuje.

Je ale až překvapující, jak velký rozdíl může být v zaplaceném pojistném. Jednoznačně nejlevnějším pojištěním je Úvěrové životní pojištění od České pojišťovny, které je jednou tak levnější než např. pojištění AEGON Move od pojišťovny AEGON. V modelové situaci bylo zvoleno měsíční placení pojistného. Pokud by ale klienti chtěli ještě více ušetřit, je vhodnější zvolit jiný než měsíční způsob placení. Např. u Pojišťovny České spořitelny činí rozdíl mezi celkovým měsíčním zaplaceným pojistným a jednorázově zaplaceným pojistným 27 547 Kč.

5 Závěr

Životní pojištění sice nikomu život nezachrání, ale jeho sjednání je rozhodně dobrá investice. V dnešní době totiž pojištění dává nejen jistotu, že v případě úmrtí živitele bude jeho rodina do budoucna zajištěna, ale je také dobrou možností pro zlepšení finanční situace. Jak již bylo v teoretické části uvedeno, životní pojištění je bráno jako alternativní nástroj pro krytí potřeb lidí ve stáří a je to jeden z doplňkových nástrojů státního důchodového systému. Lidé se tudíž již dnes mohou rozhodnout, zda-li se budou v důchodovém věku spoléhat jen na finanční pomoc ze strany státu nebo zda se na stáří zabezpečí i vlastními silami.

Nabídka produktů životního pojištění na českém pojistném trhu je velmi široká. Lze vybírat z investičních životních pojištění, kapitálových pojištění, důchodových pojištění nebo rizikových. Je zde možné také najít pojištění určená pro dospělé, děti a v neposlední řadě i pro firmy a jejich zaměstnance. Životní pojištění se dnes dokáže přizpůsobit kterékoliv životní situaci a jakémukoliv přání klienta.

Cílem práce bylo porovnat nabídku dočasného pojištění pro případ smrti pěti vybraných pojišťoven. Do výběru byly zařazeny Česká pojišťovna a.s., Pojišťovna České spořitelny, a.s., Allianz pojišťovna, a.s., Generali pojišťovna a.s. a AEGON Pojišťovna, a.s. Bylo porovnáno celkem pět produktů. Modelová situace byla zaměřena na produkt životního pojištění sloužící jako možný nástroj k zajištění hypotéčního úvěru. Tímto modelovým příkladem byla fiktivní postava dvaceti sedmileté ženy, která si vzala hypotéční úvěr na 20 let ve výši 5 120 000 Kč.

Z hlediska porovnání výše zaplaceného měsíčního pojistného vzešel jednomyslný vítěz, kterým je Úvěrové životní pojištění od České pojišťovny a.s. Měsíční pojistné činilo 307 Kč a bylo min. o 124 Kč nižší než u ostatních pojištění, což na celkovém zaplaceném pojistném představuje rozdíl skoro 30 000 Kč. Nevýhodou tohoto pojištění je ale jeho snížená pojistná ochrana, poněvadž k tomuto pojištění lze sjednat pouze jediné připojištění. Naopak nejdražším pojištěním se stal AEGON Move od pojišťovny AEGON. Toto pojištění bylo měsíčně o více jak 550 Kč dražší než pojištění od České pojišťovny a.s.

Pokud by se pojištění hodnotila pomocí pojistné ochrany je nejlepším produktem Úvěrové pojištění od Generali pojišťovny a.s. Jako jediné totiž obsahuje již v základní podobě také úrazové pojištění a lze k němu sjednat ještě dalších devět různých připojištění. Avšak při sjednání jakéhokoliv připojištění je zaplacené pojistné samozřejmě vyšší.

Jelikož v této práci šlo především o výpočet čistě rizikového pojištění, je pojištění od České pojišťovny a.s. nejlepším produktem, kterým lze daný úvěr zabezpečit.

Seznam použité literatury

a) knihy:

BÖHM, Arnošt. *Ekonomika a řízení pojišťoven*. Praha: ASPI, 2004. 259 s. ISBN 80-7357-020-3.

CIPRA, Tomáš. *Pojistná matematika – teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2006. 411 s. ISBN 80-86929-11-6.

DAŇHEL, Jaroslav. *Pojistná teorie*. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2006. 338 s. ISBN 80-86946-00-2.

DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2003. 178 s. ISBN 80-86119-67-X.

KOLEKTIV AUTORŮ Z ČESKÉ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. *Životní pojištění*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2002. 104 s. ISBN 80-247-0146-4.

b) zákony:

Zákon č. 363/1999 Sb. o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

c) elektronické zdroje:

Internetové stránky České asociace pojišťoven. Dostupné z: www.cap.cz

Internetové stránky AEGON Pojišťovny, a.s. Dostupné z: www.aegon.cz

Internetové stránky Allianz pojišťovny, a.s. Dostupné z: www.allianz.cz

Internetové stránky České pojišťovny a.s. Dostupné z: www.ceskapojistovna.cz

Internetové stránky Generali Pojišťovny a.s. Dostupné z: www.generaliz.cz

Internetové stránky Pojišťovny České spořitelny, a.s. Dostupné z: www.pojistovnacs.cz

Internetové stránky Pojistizivot.cz. Dostupné z: www.pojistizivot.cz

Internetové stránky Financnivzdelani.cz. Dostupné z: www.financnivzdelani.cz

Internetové stránky Peníze.cz. Dostupné z: www.penize.cz

Internetové stránky FinančníNoviny.cz. Dostupné z: www.financninoviny.cz

Seznam zkratk

ČAP – Česká asociace pojišťoven

ŽP – životní pojištění

a.s. – akciová společnost

min. – minimálně

max. – maximálně

atd. – a tak dále

apod. – a podobně

např. – například

tab. – tabulka

obr. – obrázek

č. - číslo

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. května 2009

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

E. Podgorného 100/12, Ostrava-Dubina, 700 30

Seznam příloh

- Příloha č. 1. Výpočet pojistného - Úvěrového životního pojištění od České pojišťovny a.s.
- Příloha č. 2. Výpočet pojistného - Úvěrové životní pojištění HYPOTÉKA od Pojišťovny České spořitelny, a.s.
- Příloha č. 3. Popis produktu Allianz rizikové pojištění
- Příloha č. 4. Výpočet pojistného - Pojištění úvěru s klesající pojistnou částkou od Generali Pojišťovny a.s.
- Příloha č. 5. Výpočet pojistného - Pojištění úvěru s konstantní pojistnou částkou od Generali Pojišťovny a.s.